

TEHNOLOG

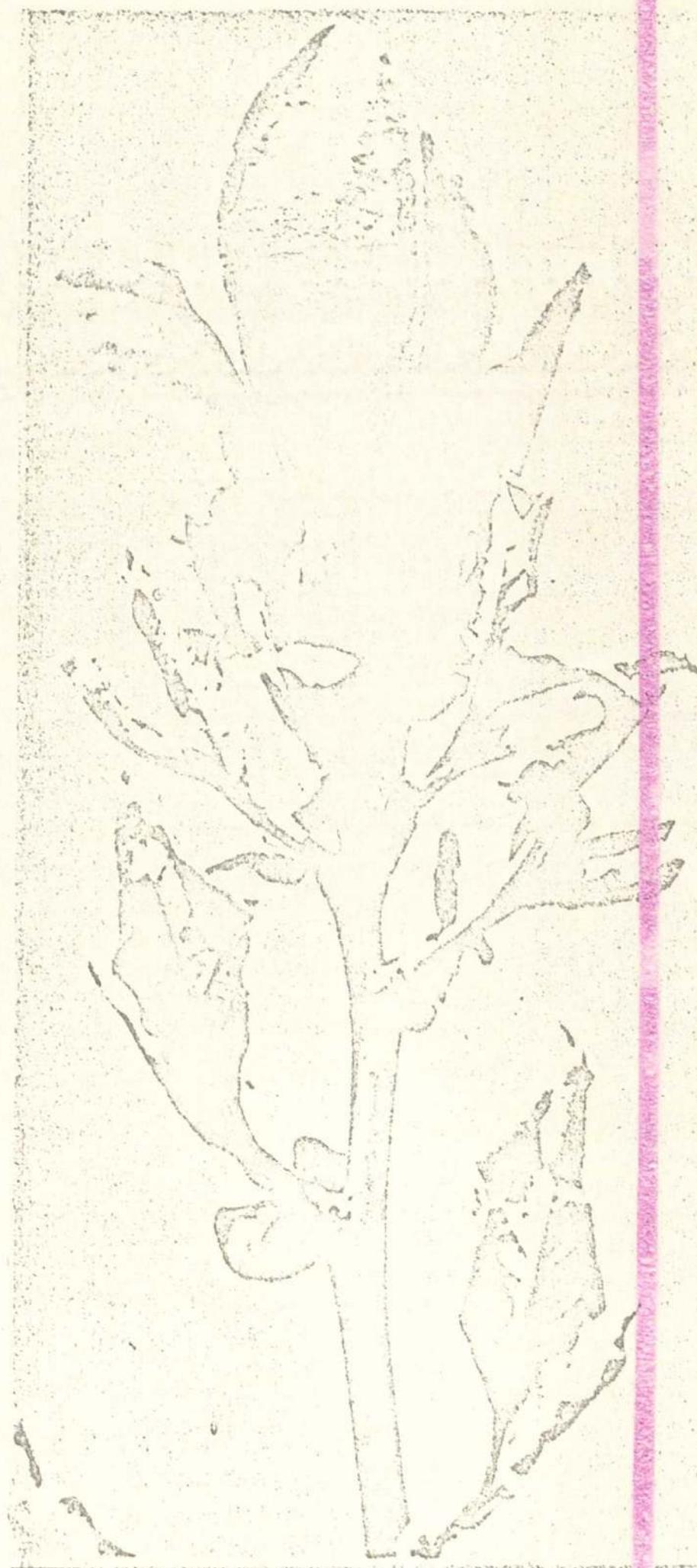
L
E
K
T
R
O
N

LIST STUDENATA ELEKTROTEHNIČKOG FAKULTETA

BROJ 28

LIST STUDENATA TEHNOLOŠKO-METALURŠKOG FAKULTETA

BROJ 33

BEOGRAD - 17.5.1967.

PRIMERAK BESPLATAN

KORISNA PRAKSA KOJU I DALJE TREBA NASTAVITI

Neću se prevariti ako konstatujem da je nedavno održano predavanje na našem fakultetu, na temu "Jugoistočna Azija i problemi zemalja ovog područja sveta", ostavilo snažan utisak na svakog slušanca, koji je te večeri u toku dva puna časa ispunjena prijatnom tišinom imao prilike da neposrednije sagleda jedan svet, koji nam iz ove perspektive izgleda tako dalek i u neku ruku nerazumljiv. Čak bi se sa pravom moglo reći tajanstven, jer shvatanja i običaji koji tamo vladaju, nedokučivi su našem svakodnevnom primanju života.

Jedan iskren i neposredan prilaz ovoj problematici, toliko različit od svakodnevne hrpe informacija koje se sreću u dnevnoj štampi i vidovima informacije javnog mnjenja, odškrinuo je vrata iz sasvim drugog ugla te smo mi taj svet i te naredi videli u sasvim drugoj boji i u drugom svetlu.

To je bio smiren i znalački i u svoj svojoj suštini objektivan prilaz bez prethodne spterećenosti ukalupljenim šemama po kojima mi ponekad nerimo svoj život a i tude postupke, već jedna zadivljujuća širina koja je plod iskustva i poznavanja tamošnje situacije.

Izlišno je napominjati da bi smo vrlo rado prihvatali i dalje korake u tom pravcu. Time bi smo uz pomoć eksperata spoljne i unutrašnje politike bili u stanju da potpunije i dublje sagledamo društvene i ekonomiske procese koji se u ovo naše burno vreme odvijaju kod nas i pored nas.

Predavanja, čija je realizacija u toku, plod su saradnje Komitea SKEF i opunomoćstva SK SIP-a koji su se veoma ljubazno odazvali našem pozivu da uspostave kontakt ove vrste sa jednim fakultetom kao što je naš, što će bukvalno doneti obostrane koristi.

Neću preterati ako kažem da će korist, koju će moći u tome stići, biti od veoma velikog značaja za nas jer ćemo time postati kompletne ličnosti, sposobnije da pogledamo u širinu naših uskih profesionalnih određenosti koje nam naša stručka nameće.

Smatram da ovakav vid saradnje sa drugovima iz SIP-a treba da lje nastaviti, te nastojati da se ovakva praksa i ubuduće nastavi. Dužni smo da tim istim drugovima odamo priznanje na nesebičnim koracima kojima su nam prišli sagledavajući sveobuhvatnost kojom treba da raspolaže jedan inženjer da bi odgovorio savremenim zahtevima tj. zahtevima koje će pred nas pos-

S.Polić /el.f./

taviti i koje postavlja moderno socijalističko i samoupravljajučko društvo.

"O budemo li zajednički uočili ovaj značajan fakat, možemo doći u opasnost da postanemo zanatlije višeg tipa koji nisu u stanju da razumeju svoju sredinu pa čak ni same sebe.

Haris Herceg (el.f.)

UZGRED ZABELEŽENO na elektro-tehničkom fak. drugarsko veče III godine TQ

Prvi put ove godine (govorim o drugarskim vecerima) muzika i samo muzika nije bila voditelj raspoređenja. Igra iz "Labudovog jezera" i Preverova "Barbara", da baš tako, i čuđenje, nismo se nadali, simpatičan nastup studenata: kupljeni "fazoni" veštoto prodati i jedno prijatno veče koje se još dugo neće ponoviti i pored zlobnika koji su šaputali da je bilo nekako dečje.

predavanje: Kibernetika

U Organizaciji Dobatnog kluba se dijalektički materijalizam održano 24.IV.67. Predavači: Stejepan Han i Rajko Tomović, kvalitet garantovan, sačešće onima koji nisu bili prisutni.

izložba: impresionizam u KNT-u

Reprodukcijski, možda zato nije uspeo; Toliko puta gledane, nije li to razlog slabog interesovanja? Dobio se utisak da žive na sličnosti povučene u sebe i postidene, jer njihovu lepotu nismo zabeležili svojim estetskim čulima.

"E L E K T R O N " U ŠTAMPI

Naš "Elektron" je list FOSS-a elektrotehničkog fakulteta. I on kako tako izlazi.

Tako je i na ostalim fakultetima. List bi trebalo da na svojim stranicama iznosi probleme fakulteta, tj. da se on i čuju van grupe, godina i katedri. Negde je to moguće, moguće je ako list bude prihvaden od studenata; ali kako prihvaden: treba mu prći i reći reći ko je če on preneti do drugog i t trećeg čitaoca. Svaki onaj koji želi da vidi na našim stranicama ovo ili ono, može da nam to kaže, mi redakcija, nismo u mogućnosti da potpuno preslikavamo zbivanja na fakultetu. Ma lo nas je, nekolicina. Pronaći ukus onih za koje se piše; vrlo teško, pogotovo što nismo profesionalci.

Svesni smo propusta i svojih nemogućnosti. Malo je čudno što vam prilazimo ovim člankom na ovakav način. Međutim, verujte da nije lako spremiti jedan broj; lakše je napisati članak mnogo je teži put do pretvaranja preko matrica ili drugih postupaka u finalni stubac. I to je naš posao.

Bez dovoljno saradnika, bez brojnije redakcije, postavljamo i pitanje dalje egzistencije. Nije inicijativa redakcije da se prethodnom i ovom broju da drugačiji sadržaj od onog potrebnog. Prinudjeni smo da u nedostatku potrebnih materijala proširimo broj stubaca koji je namenjen opštijim problemima. Trudili smo se da pri tom ostanemo u granicama dozvoljenog tj. da napisani članci povežu studenta sa ostalim delom sveta. Ne želimo da tražimo krivce u FOSS-u, on nam je uvek izlazio u susret u granicama svojih mogućnosti i nalazio razumevanja za neophodnost naših konceptacija.

Ipak verujemo da je "Elektron" i dosad uspevao da svojim kvalitetom nadje u vama pozitivnog čitaoca, pa vas pozivamo da svojim glasom izjavljivanja i svojim literarnim ostvarenjima pomognete saradnju i doprinesete boljem kvalitetu vašeg lista.

redakcija

INTELEKTUALAC - NE SAMO STRUČNJAK

Ubrzava i krati svoje trajanje naše vreme i lagano pretvara nas u neki mali zavrtanj, u neku beznačajnu oprugu. Postanemo svesni da je naš ideo u razvituču čovečanstva toliko mali, da nas sopstveno postojanje zabrine. Ne ma više genija. Veliki rezultati postižu se samo simultanim delovanjem ogromnog broja ljudi koji rade samo jednu operaciju i taj svoj posao dovedu do praktičnog savršenstva. Sve oko nas korača tako brzo, da možemo održati korak samo ako se ograničimo na jednu jedinu disciplinu. A to specijalizovanje postaje sve razgranatije, pretvarajući nas u klinove koji prodiru sve dublje i dublje u more nepoznatog, ali i sve uže i uže.

Slušali smo, nekada, na časovima filozofije o totalnom čoveku, o čoveku koji skoro sve уме и sve зна. Sada nam to liči na praznu filozofsku spekulaciju, a opet, upitamo se ponekad: kakve su naše šanse? Kakve su šanse budućih inženjera?

Ja mislim, velike. Možda najveće. Samo postavlja se jedan uslov. Moramo da pobedimo tehniku, a da pritom tehnika ne pobedi nas.

Već na studijama počeli smo da stvaramo kult slobodnog vremena, koje nam je veoma drag, jer ga imamo malo. A to, tako dragoceno slobodno vreme, troši se obično na ništavne i beznačajne stvari i ostajemo prazni u svemu van onoga čime se prevashodno bavimo. And, that's the rub!

Umetnost postaje strana.

A to je donekle i logično. Sve ljudske delatnosti prodiru u tako duboke sfere, da ih nije lako pratiti ukoliko ih već dovoljno ne poznajemo. Ako je nekada Rafaelova umetnost bila svakome prisupačna i razumljiva bez većih misaonih npora, to danas sigurno nije slučaj sa apstraktnim i nadrealističkim kompozicijama Milića od Mačve. Ako su, recimo, Dučićeve pesme mogle biti primane u široj publici bez teškoće i intelektualnih naprezanja, to sigurno nije slučaj sa modernom poezijom Vasko Pope ili Miljkovića. Današnja umetnost traži razmišljanja, traži npor da bi se došlo do suštine. Ali to nije samo slučaj kada se radi o savremenoj umetnosti, već i kada je reč o klasiči, o Betovenu ili Manu. Čovek preokupiran problemima egzaktnih nauka počinje da se plasi razmišljanja, da strepi od intelektualnih refleksija koje prouzrokuju Betovenova muzika ili Manovi romani.

Ali čim se prekorači taj prag odbijanja a priori, čim

se odbaci ono "ja to ne razumem i ne želim da se trudim", pokazuje se da je taj intelektualni napor /u suprotnom pravcu od onog kojim se obično probijamo/ baš ono što čini potpunim naš "odmor".

Samo odmor pri kome je intelekt vrlo angažovan, ali ne u "ustaljenom" pravcu, predstavlja pravo osveženje za nov rad, a takav odmor istovremeno omogućava proširenje znanja i kulture i stvara od "specijalizovanog" - pravog intelektualca.

Takodje mislim da su studenti egzaktnih nauka, a pre svega tehnike, u prednosti /na putu da postanu intelektualci/ u odnosu na druge. Jer su samim ustrojstvom života delimično upućeni na društvene nauke i umetnost, dok oni koji se bave društvenom problematikom nemaju nikakve praktične i neposredne potrebe da poznaju tehničke nauke. Jedan student tehničnog fakulteta uvek može sa zadovoljstvom da proučava slikarstvo ili muziku /recimo kao hobi/, dok mogu sasvim sigurno da tvrdim kako studenti Likovne ili Muzičke akademije nikada neće iz zabave proučavati hemiju ili matematiku.

Već ovaj vek izbacio je inženjere u prvi plan, a dalji napredak čovečanstva čini sva kim danom sve više i više. Ali inženjer postaje pravi intelektualac tek kada shvati da mu njegovo tehničko znanje nije dovoljno i jedino potrebno, i počne da se upoznaje sa društvenim naukama i umetnošću.

Pavle Arandjelović

Naš intervju

RAZGOVOR SA VELIMIROM SEKULOVIĆEM SEKRETAROM KOMITETA SK TEHNOLOŠKO-METALURŠKOG FAKULTETA

-Na početku, jedno pitanje više organizacione prirode: koliko Komitet ima članova?

"Komitet ima jedanaest članova. Čini organizacionog sekretara, blagajnika i ideologa, ostali nemaju neka posebna zaduženja."

-Koja su to bila pitanja sa kojima se Komitet sreo na početku svoga rada?

"Odmah posle godišnje konferencije prešlo se na rešavanje čisto organizacionih problema. U vezi sa tim doneseni su zaključci Komiteta, koji su prihvaćeni u svim OCSK, ali kojih se nisu pridržavale pojedine OOSK. Uključivanje komunista u samoupravljanje na fakultetu bilo je svaka ko jedan od najvažnijih zadataka Komiteta i osnovnih organizacija."

-Možeš li da izdvojiš nekoliko problema koji su po tvome mišljenju najveći i sa kojima najteže izlazite na kraj?

"Problema ima dosta, ipak veliki problem je nezainteresovanost. Ima ljudi koji dolaze na sastanke, a nikad od njih reč nismo čuli. Oni se drže one "čutanje je zlato". Mislim da ne može da se krene mapred dok se neka pitanja ne reše. Jer mi nekako načelno prihvatamo nešto, a posle kada diskutujemo među sobom vidišmo da se mnogi ne slažu. I drugo što treba podvući: ako ne radi osnovne organizacije ne može da radi ni Komitet, jer inicijativa treba od njih da potiče, u stvari. Imamo još jedan problem uopšte u radu: jer se danas gleda sa nepoverenjem u niz stvari. Možda je kriva i sama situacija koja je dosta nesredjena. Mi možemo da osudju jemo deklaraciju, itd., ali jedino tada kada preispitamo sami sebe, jedino kada jedan drugome budemo mogli reći sve što mislimo, iskreno, a da i dalje ostanemo prijatelji.

Treba posmatrati stvari onake kakve one stvarno jesu."

-Da li je po tvome mišljenju Komitet zadovoljio svojim radom?

"Mi smo održali veliki broj sastanaka koji su prilično uspeli. Ne bih htio da kažem da se naša aktivnost svodi na sastan-

ke. Ako se posmatra koliko smo uradili u odnosu na druge fakultete, bez obzira što mi sami ni smo zadovoljni obziru na uslove koje imamo, mi smo dosta učinili."

-Ipak, sudeći po kritikama koje su u poslednje vreme upućene na račun rada naših OOSK, izgleda da nije išlo sve po planu. Zašto?

"Što nije bilo sve kao što treba, postoje i objektivni i subjektivni razlozi. Čini mi se da u organizaciji ima ljudi koji ni sami ne znaju zašto su članovi Saveza komunista. A imamo slučajevi da i u Komitetu ljudi ne ispunjavaju svoje osnovne obaveze. Komitet i COSK dobrim delom svoga plana predviđeli su ideo-političko izgradjivanje svojih članova. Međutim, zbog prezauzetosti mnogih naših političkih radnika, Tehnološko-metallurška tribina uspela je da organizuje svega dva predavanja u toku ove školske godine /Latinka Perović i Dragutin Dražić/, pa je i to jedan od objektivnih razloga za neispunjavanje u potpunoći našega plana."

-Opet jedno organizaciono pitanje: kako je rešeno pitanje prijema novih članova u Savez komunista i kako oni zadovoljavaju svojim radom u OOSK?

"Za prijem novih članova u Sa-

vez komunista postoje uglavnom tri načina koja su u praksi na našem fakultetu. Član Saveza komunista se može postati bilo na predlog neke studentske organizacije, bilo na predlog kolege bilo na svoj lični zahtev. OCSK kojima su predlozi upućeni, na svojim sastancima, a na osnovu opšte usvojenih kriterijuma, diskutuju o predloženim kandidatima i donose odluke o prijemu. Činjenica je da svojim radom u COSK više zadovoljavaju ljudi koji su u Savez komunista primljeni na fakultetu, nego oni koji su kao takvi već došli iz srednje škole. Naravno to nije nikakvo pravilo. Isto tako mislim da vaših OOSK ima još dosta ljudi koji svojim radom zaslužuju da budu članovi Saveza komunista pre nego mnogi koji to sada jesu."

-Na kraju, ako imaš još nešto da dodaš?

"Hteo bih samo još jednom da podvučem neke stvari.

Čini mi se da je osnovno da preispitamo sami sebe. Da sam komunista zna zašto je član te organizacije. Jer dobar deo članova Saveza komunista smatra da njihov rad treba da se ogleda u dolaženju na sastanke i uređnom plaćanju članarine. Drugo, postavljamo čitav niz pitanja a ne rešavamo ih. To onda nema nikakve svrhe. I treće, treba shvatiti da se red članova Saveza komunista ne ogleda u njihovom prisustvovanju sastancima COSK već u njihovom svesrdnom angažovanju u rešavanju svih aktualnih problema, kako u okviru same organizacije tako i u celokupnom radu i životu našeg fakulteta."

-Ja ti se zahvaljujem i želi uspeha u daljem radu.

Maksimović Mirjana

Brucoska strana

ureduje: Rajna Mitrović

I NEĆEMO VIŠE BITI BRUCOŠI

Dan kada ćemo poslednji put reći za sebe da smo brucoši sve više i više se približava. Čini nam se kao da smo juče govorili: "Daleko je još juni, još dugo ću čekati da dočekam svoj prvi ispit" - a evo, desetak dana nas još deli od tog uzbudljivog i sa nestrpljenjem očekivanog dogadjaja.

A kako ga dočekujemo?

Na prvi ispit, iz tehničkog crtanja, neće izaći mali broj studenata, oni koji nisu poležili kolokvijum iz nacrtnе geometrije. Ispit iz hemije je ta kodje u maju, još uvek se ne sa na koliko studenata na njega neće izaći jer nije ispunilo potrebne uslove. Za sada, taj broj se kreće oko 25% a postoji mogućnost i da se poveća. Za ostale predmete ne znamo još ništa. Rezultati su poražavajući. Na sastancima Veća godine je isticano da smo po dosadašnjim rezultatima slabija generacija nego prethodna. Šta će biti kada prodje junski ispitni rok? Da li je moguće da su ovakvi rezultati stvarni rezultati našega rada ili nerada, ili postoji neki drugi uzrok?

O tome će se verovatno govoriti dogodine, na nama je da dokazemo da nismo lošiji nego prošlogodišnji bruceši, da se potrudimo da nadoknadimo sve ono što smo de sada izgubili, ako je to ikako moguće, da se potrudimo da izbegnemo I₂, da dogodine budemo pravi studenti koji će svojim mlađim kolega

ma prenositi stečena iskustva. Kako ćemo to uraditi zavisi od svakoga od nas!

U svakom slučaju biće i onih koji će sledeće školske godine, ako ne na drugi način, ono za Brucosko veče, ispričati budućim studentima o našim zgodama i nezgodama. Poučiće ih da na kolokvijume, ako ne indeks ili ličnu kartu ponesu makar vozačku dozvolu, kao je dna koleginica na kolokvijumu iz nacrtnе geometrije; obratiće im pažnju da se preterano ne raduju neočekivanom uspehu na kolokvijumu iz matematike jer može da im se desi da to bude prvoaprilska šala njihovog asistenta! Reći će neko brucešima da pomognu kolegama iz inostranstva da brzo nauče

jezik, ne samo što im je to od koristi, nego da im se ne desi da ne znaju da odgovore kolegi koji, iako slabši govori naš jezik, pita: "Zašto, ako kažemo "ručam" ne kažemo "doručam", ili, ako već govorimo "doručujem" ne kažemo i "ručujem"? Neko će na vreme opomenuti bruceše da se ne iznenade ako ih na prvom kolokvijumu iz fizike zadaci podsete na onu staru pitalicu: "Ako je brod dugačak deset a širok pet metara, koliko godina ima kapetan?"

Sve je to sada pri kraju, neminovalo nam se približava taj, naš prvi, junske ispitni rok. Potrudimo se da dogodine mi budemo studenti druge godine, tada ćemo sa više volje, sa više novih ambicija i nuda gledati na sve one što je oko nas i što nas očekuje, tada ćemo iza sebe imati jednogodišnje iskustvo, sa zadovoljstvom će se sećati svega onoga što je prošlo i o tome pričati mlađim kolegama. Uložimo sve snage da dokazemo da možemo da pružimo makar onoliko koliko su pružile generacije pre nas, potrudimo se da budemo i bolji jer znamo da mi to možemo. Naterajmo sebe da nam jedina preokupacija budu naši ispiti, ispunjanje tih naših obaveza i usmerimo naša nadanja tako da postanu ostvarenja u junu i ... septembru.

REDAKCIJA ŽELI BRUCOŠIMA
MNOGO USPEHA U JUNSKOM ROKU!

p r i k a z " B A J K E " - D o b r i c e C o s i Ć a

Alegorijsko-filozofska "Bajka" nam predstavlja savim novog Cosića, kako po tematiki, tako i po načinu kazivanja. "Bajka" nas upoznaje sa današnjim Cosićevim preokupacijama i njegovim reagovanjem na zivanja u savremenom svetu. Poznajući Cosića kao književnika sa snažnim osećajem života i njegovih impulsa, a samim tim i kao istraživača čovekove prirode i načina mišljenja, čitalac će lako prihvati i njegovu "Bajku" mada će ubrzo biti u situaciji da konstatuje izvesnu neujednačenost Cosićevog kazivanja koja se u ranijim njegovim delima ne oseća. Moguće jeda je Cosić namerno prešao na takav vid književnog izraza već i zbog tematike samog romana. Pun osobnosti, takav izraz čitaočevu pažnju zadržava do zadnje strane te navodi na pominjanje dubokoj misaonosti i aktualnosti "Bajke" bez obzira da li se čitaoc kao subjekt slaže ili ne slaže s njenim principima i zaključcima. "Bajka", kao takva, u svakom pojedincu izaziva dilemu u borbi "za i protiv" postavki koje su njome date. Ona navodi na razmišljanje već i stoga što je samo put u razotkrivanje do uvođenja u svet problematike savremenog čoveka, u svet ljudskih težnji i lutanja, kao posledica različitog načina i cilja mišljenja. Konstatujući da se problematika uglavnom sadrži u afirmaciji duha sa jedne strane i pomirenju idea da i realnog života s druge strane, Cosić svojom "Bajkom" podstiče na dublje ulazeњe u problematiku života. Tako "Bajka" u današnjem svetu prosečnog interesovanja za rešavanje pitanja ljudske sreće i slobode, dobija svoje mesto kao delo koje se neće čitati bez dužne pažnje i razumevanja te samim tim čini varnicu požara stvaralaštva u pogledu rešavanja problematike u savremenom svetu međuljudskih odnosa.

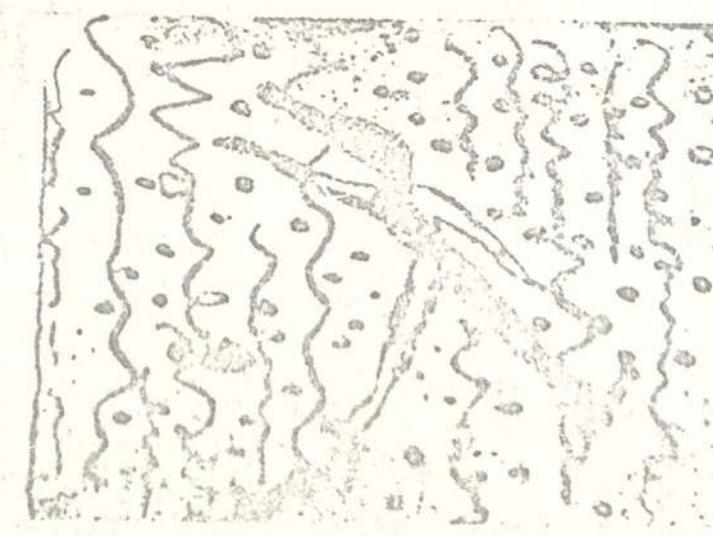
U težnji da seshvati Cosićeva reč, može se zapasti u teškoća izazvane dilemom usled kontradikcije psihe čitaoca i "Bajke" sa svim njenim stavovima. Pas te i takve protivurečnosti navode na razmišljanje o aktualnim problemima pa čitaoc otkriva sebe u pojedinim fragmentima dela. U večnom traganju za suštinskim, u svetu koji se bez saznavanja suštine i njenog razumijevanja stvara samo pojavno, vroce suprotnosti doprinosi definitivnom određivanju sopstvenih stekova te prema tome i opredeljenju čitaoca po pitanju

"Biti ili ne biti? Postojati ili ne postojati? Ima li smisla živeti?" Takvim načinom uvođenja u svet istine i spoznaje istine ("Bajka" je odista samo uvođenje) Cosić prekida put traženja, ne kazuje sve ostavljujući zaključivanje samom čitaocu koji se za to kroz čitavu "Bajku" priprema.

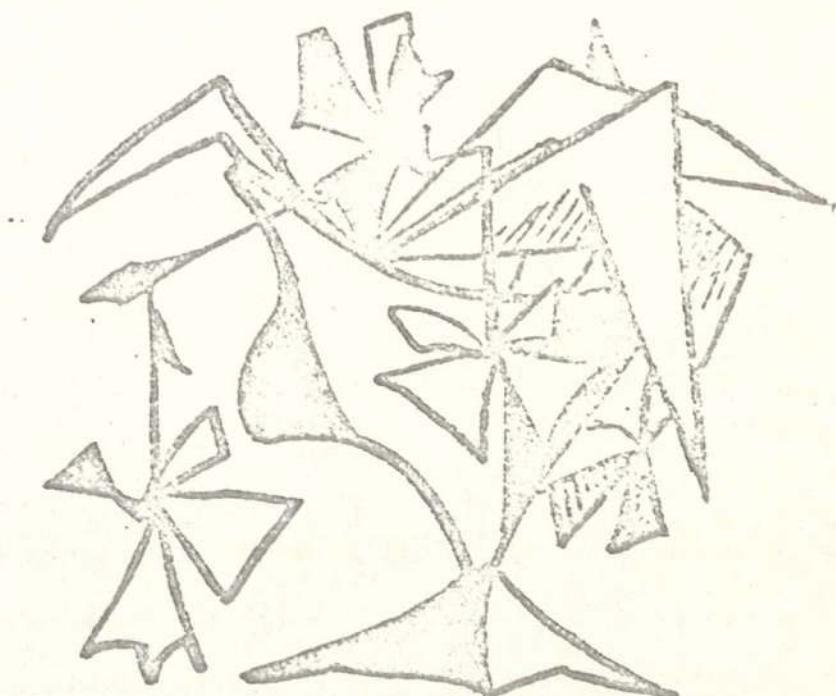
Po tematiki "Bajka" je u prvom redu bazirana na raspravi o čovekovom životu, o međuljudskim odnosima pa i rasprava o ulozi istine u oslobadanju i "usrećivanju" čoveka. Ona je prožeta ispitivanjima iz oblasti ljudske psihologije, a posebno borbe sopstvenog "ja" jedinke u težnji za pomirenjem unutrašnjeg-psihičkog i spoljašnjeg-materijalnog života.

Cosić je u romanu izneo nekoliko manje ili više kontradictonih "filozofija života" trudeći se da pronikne u uzroke koji su uslovili njihovu pojavu. Između ostalog Cosić obrađuje pitanja nihilizma, egzistencializma, totalitarizma i anarchije kao vidova života jedinke i ljudskog društva. Samim tim i roman razlaže pomenute principe u težnji da u čoveku otkrije te i takve ideje o životu (kao i uzroke njihovog nastanka) koje su u protivurečnosti sa pojmom čoveka. Njegova diskusija po tom pitanju ne teče u pravcu proglašavanja "prave životne filozofije" već se zadržava na pozicijama dijalektičkog prilaženja problema i nalaženja dokaza za i protiv. Stavljujući se pak u ulogu čitaocu, mogu konstatovati da je Cosićeva ideja bila da se kao jedinstveni životni princip oglaši humanizam te da on zameni sve druge vidove "načina" života. A taj način, "Bajka" je dokaz besmislenosti daljeg "bellum omnia contra omnes". U tome je i glavna odlika Cosićeve "Bajke" i vrednost romana samim tim što se egzistencijalizam, kao životni princip baziran na egoizmu, "odomačio" u današnjem svetu koji karakteriše parola "vreme je novac".

(el.f) dragan bogdanović

S.Polić /el.f./

šta je to slovo

List beo i crn, Oživljen za trenutak pisacom mašinom i opet samo akt sa nekim tamno izveštajem.

Kraj jedne zebnje i osuda. Ne, to je iluzija bila, nisam jo osetio, trenutak slabosti; smošne slabosti.

Nečije oči zure u broj, stoji pred njegovog imena i veći je od pet. Zašto tako uporno gleda kao da ne veruje; možda se naslađuje Huljo, odlazi i ne zavidí!

Odlazim!!!

Odlazim i kao da to ne činim, list mi se lepi za čelo, hoću da ga otrgujem; on baži, urezuje se u svest. Da izbrišem svoje ime (ovog puta mogu da ga samo prebrišem, ali to ne vredi)? Ne, to ne mogu. Ponizidu kratak život svog mišljenja iako je ono već mrtvo. Ne smem da ga pretvorim u pepco. Čudo: Ono jedino zna put do ponosa. Povratiti, no može bez vraćanja, moram li da činim korak unazad da bih krenuo?

Idem dalje, čestitam; imena se brišu, list sve čistiji. Ostajem sam na listu. Žig u svesti, žig svesti. Idem. Moje ime i njegova slova; smem li da dozvolim da je ime gomila slova?

J.V.S. (el.f.)

portaža

FANI KOĆ...
romukli mrak smešnog pras-
rja leluja putem do sna na
m kraju počiva glava zarive-
meko uzglavlje oblaka pro-
jano plavetnilom.

ć obično počinje danom!
počinje denom; prašina koja
igne nad ulicom titra u
ljivom kafanskom vazduhu
šanom s dimom i alkoholnim
urenjima.Klub umetnika...to
club umetnika; bolje i tačni-
ročeno klub praznine pod fir-
Klub studenata likovne umet-
ci!

raci u plesnivom polumraku
odjekuju;koraci ne odjekuju
red truleži;nože upadaju;no-
se zaglavljaju.Iz dana u dan
se sve dublje;čovek utone
ostalenost anuliranja lič-
ci.

Crveni stolovi i stolice nis-
poležu po podu i podsmevaju
Stvari se podsmevaju ljudi-
jer ljudi povijenih led a se-
ljudi piju,ljudi govore.
uglu,najmračnijem delu pros-
uje podzemlja letuje mlada
moglo bi se reći "Dama s u-
lijama" da smo u vremenu
ime-sina.Ovako kažemo: u ug-
ledi dawa.Zeleni kostim
čno kontrastira mraku crvene
svjetlosti;tračak svetla je
na bela bluza.Nažalost u mra-
ne postoji belo,ne postoe
u mraku se ni ljudi ne ras-
naju.

U istom tom,najmračnijem ug-
ledi umetnik s blokom metarsa ar(dimenzije) zarastao u kosu
radu,prljav;umornim cćima kru-
po ljudima;leži na klipi i
ekuje...ne.No,iščekivanje bi
o iskra svjetlosti u ljugavom
mraku kafane,iskra svjetlosti
probljenom delu noći.

Krupna noga,ruke;taj puši
lulu.Crna kosa palala na rame-
oko vrata marama.Vitla klju-
čima svog "mustanga"(stigli smo
edno pred klupska vrata);kri-
lice,deformiše usne kad gove-

"Klaudija,šta ćeš popiti?"
"Vinjak,po običaju"
"Vinjak za Klaudiju!!!
Ona liči na Klaudiju...Kardi-
je?To je ideal.

rugom prenaseljenom uglu...
Kad mi se neko dopada,ja mu
dem i kažem to.Tako očekujem
d drugih"
nešno jeste,jer joj se svako
je neko dopada..."

Dopadaš mi se..."
rođnjeg je rasta i suv...
Možemo kolima!"

hvati blok pod ruku i pode.Ø
za njim.
Sve se svodi na vulgariza-
u!-kaže plavokosa koja se
kraj mene.
Čega?"

Frojd.Ø "Bi drugo?"
Ko zna jadni Frojd

hteo?"

Čovek ima pravo.Stvarno,ko
zna šta je Frojd htio da se od
njega razume?

Sestoro polaze u načiji stan,
a korak dva od stana...Važno je
da se još ne zna ko će skim!!!
Oni se trenutno pogadaju oko to-
ga.Šta je važno kad postoji tako
krupan problem?

Izlazim.Pred zgradom je mrkli
mrak proščen bledom svjetlošću;
mrak je rasplinut i potlači se.
Kukavica mrak zavukao se u uglo-
ve i podrumu...Vrlo je hladno!

"Mustang" se zagreva pred po-
lazak...

"Ti si jedna neotesana životi-
nja!"

"Zašto?" upitam.

"Tako! Misliš li pozvati taksi
ili da još ovako stojimo i razgla-
bam o bitizanju"

"Blizu je moja kuća.Ovo-je
samo malo zanima.Do kuće nema
ni kilometar."

"I ti misliš da ču ja to
preći pešice?"

"Mislim!"

"Ići ćeš sam...eh,s.kim sđ
ja sve ne bakćem?!"

Neotesana životinja udari d
dami dobar šamar.Ruka pogreši
ponekad,ali um ne...um...um,če-
mu služi?

Najzad uzinam taj taksi,ali
odlazim sam.S mukom zarađena
para se pretvara u maglu smrdljive
ulice,a ja bi trebalo da sam
sretniji što živim normalno(po
nekima).Nisan!!!Još sam nesreć-
niji...Baš sam nenasit!

D.B.(el.f.)

NOĆ SAMOUBICA

Jesenja noć.Noć magle.Noć
ljubavnika.Noć noći...

Kost osvetljen žutom,mrtvač-
kom svjetlošću;sa jednim jedi-
nim lukom liči na mačku koja
se lenje protegla s jedne oba-
le na drugu.Reka CRNA.Smeša
svjetlosti,mraka i magle.Grad.
Svetiljke trepere kao bezbroj
zvezda skinutih s neba.Noć.Noć
klošara.Noć pijanih.Noć zane-
senih.Noć pesnika.Noć samih.
Noć samoubica.

Rekom klizi čamac čije konture
nazirem pod svjetlošću fenera
na niskom jarbolu.Kuda?Kuda uz-
vodno?Hladno je.Metalna ograda
mosta vlažna...Uvlačim se u
senku držača...Hladno je...
On;negde na sredini mosta,sam;
Magla ga grli,drži čvrsto,uvija...Nagnuo se preko ograde u
temu...Zuri...Kao da želi saz-
nati koliko je do vode.Koliko?
Ne u metrima,u vremenu!Koliko
vremena?...

Noć je svačija.Noć je ničija.
Moja?Njegova?Ko zna...

Noć samoubica!Sam je sa sobom.
Ne,ne primećuje me.Polako se
obazire oko sebe-priljubih se
uz hladnu ogradu...Ruku zavuče
u džep?!

Noć SAMOUBICA?

...potrčah...

No!...Ne!

Bljesnu vatru!

Ne!...

Bio sam poređ njega...Ali...
pripalio je cigaretu!

...ODOH DALJE...

...Imam još...dvesta...dvosta-
pedeset...za jedan rum.Rum i
smrad kafane...

radan dangubić(el.f.)

NAŠA PRIČA:

ISPIT

Da, moraće je na kraju da prizna u sebi, osećao je strah: nešto neprijatno i teško zastalo mu je u grudima dok je uzmao olovku i čekao da profesor počne da diktira pitanja. I šta je sad vredelo što je samo nekoliko trenutaka ranije pokušavao da ubedi i sebe i druge da se sasvim dobro spremio za ispit i da uopšte ne dolazi u obzir da i ovoga puta može da padne! Najzad, ako su i njegov smeh i raspoloženje izgledali isto tako uverljivi kao i smeh i bezbrižnost na licima njegovih kolega, onda su svi u amfiteatru, izgleda, kao po dogovoru i kao da je to nešto sasvim normalno, varali jedni druge, ubedjujući se kako ni trunke straha nema u njihovim srcima.

Da, ponovio je još jednom u sebi, kako to može da izgleda sasvim drugačije!

Dok piše pitanja užurbanim i iskvarenim rukopisom, raste i njegov strah, sa svakim sledećim pitanjem, sa svakom sledećom mogućnošću da ne zna odgovor. U isto vreme, onako na brzinu, hteo ne hteo, u glavi već premeće sve moguće i nemoguće formule koje zna; traži rešenja za ona prošla pitanja, odbacuje ona na koja misli da neće znati da odgovori, i strepi da li će biti bar šest onih naučenih.

A onda, posle desetog pitanja, kao da zaboravlja na sve oko sebe; ne misli više ni na profesora, koji čeka da neko još jednom pročita sva pitanja, ni na asistente, koji nešto objavljaju i rasporedjuju - jednostavno, ne vidi i ne čuje ništa!

Za njega sad postoji samo jedan svet, svet koji nije ni dvorište ispod prozora amfiteatra, ni krovovi koji mogu da se vide sa njegovog sedišta, ni lica njegovih kolega, kojima bi mogao tako slatko da se smeje, da ih samo primećuje. Sve to više ne postoji, i kao da je uzalud postojalo

I samo s vremenom na vreme, kao bljesak, kao pucanj koji kida i raznosi, doleti misao iz prošlog leta, za nekoliko sekundi napravi dar-mar među jednacinama i formulama, i ponovo nestane, možda zauvek, možda da se opet javi minut ili sat kasnije

"Uzalud ćeš da mi pišeš!"

- rekla je. Ipak, pre nego što je otišla, ostavila mu je svoju adresu. Zašto?

Zašto se gvoždje u oksidacionoj sredini... itd. - da, to je već peto pitanje koje preskače. Moraće još jednom da se vrati na ono predhodno. Dijagram Fe-C je juče crtao, seća se - istina, na stolu je bila otvorena knjiga, ali...

Prvi put pogleda oko sebe, ne više onim rasejanim pogledom koji ne vidi, bez izraza i sjaja

u očima; bio je to sada pogled koji ispituje, pogled koji ne traži i smera. Od trenutka kad mu je prvi put pala na pamet misao da bi taj dijagram i ovde, na ispit, mogao da precrte iz knjige, pa u narednih pola sata, ili još duže, nikako nije mogao da se vrati u svoj svet oksidacija i redukcija, u taj svet rastvora i legura u kome se do malo pre tako lepo snalazio.

Da li će asistent stalno da stoji iza njegovih ledja? Sigurno da neće...

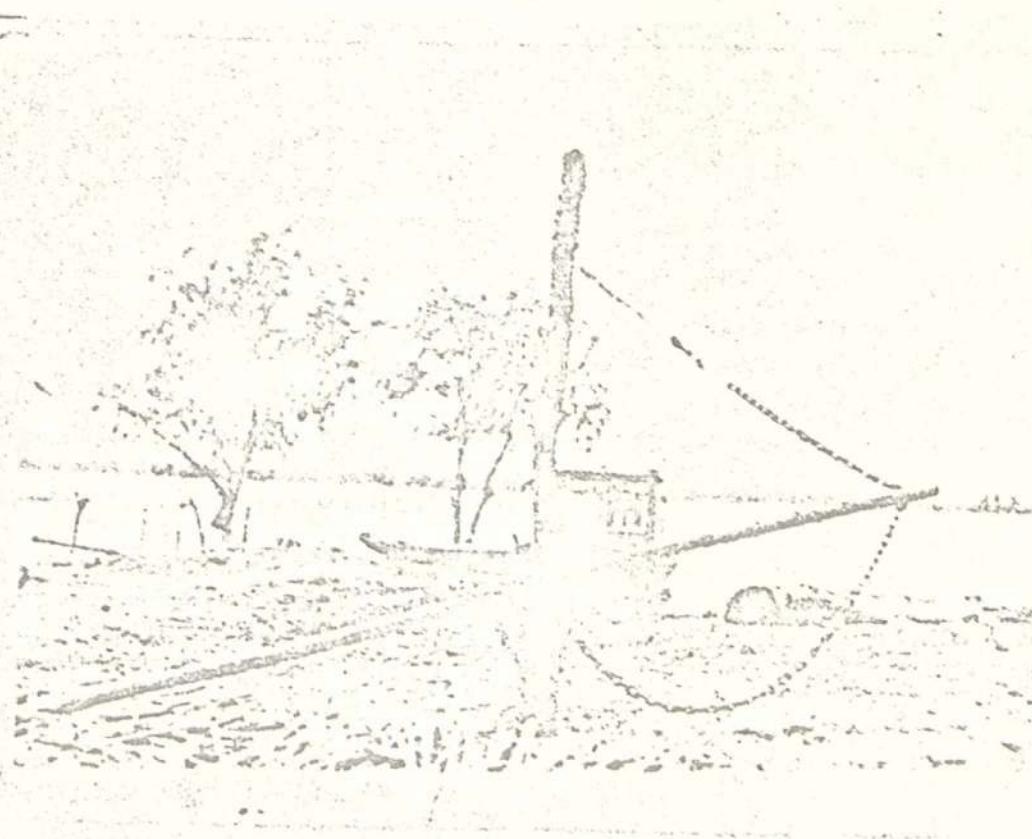
"Znaš, već nekoliko dana pada kiša. Hladno je. Na stenam i pesku nema više nikog..."

Hteo je to da joj napiše još tamo, na moru, za ona tričtiri dana koje je ostao posle nje. Te reči, kao kakvu dosadnu melodiju, ponavljaо je neprestano u sebi, iako je sasvim dobro znao da ih nikada neće napisati.

Eto, asistent je najzad sšao dole. Onaj drugi stoji nega u stranu, zaklonjen. Knjiga je blizu, na dohvatu ruke. Da sače: još samo da profesor nastavi čita novine...

Deset dana, ni toliko možda - zar je to bilo dovoljno? Ona je imala dvadeset godina, on - nekoliko godina više.

Kasumice je otvorio knjigu. Dvadeseta strana. Dijagram, nekoliko strana dalje. Ali, asistent se ponovo vraća. Moraće je

REFLEKSIJE O LEPOM

Smisao za savremenog čoveka predstavlja enigmu koju on teže, a u isto vreme i lakše rešava nego njegov predak. Okružen brzim promenama forme i njima sledstvenim promenama suštine (koje su u svakom slučaju primarne), čovek današnjice, ne mogući da ih apsorbuje svojim immanentnim čuvstvom, stoji razapet između potencijalnih i trenutnih mogućnosti. "Moj predmet može da bude samo potvrđivanje jedne od moći moga bića - smisao jednog predmeta za mene (ima smisla samo za njemu odgovarajuće čuvstvo), ide upravo dotle dokle ide moje čuvstvo; zato su čula društvenog čoveka drukčija od čula nedruštvenog čoveka" (+). Kretanjem društva napred, evolucijom čoveka kao društvenog bića, evoluiraju i njegove sposobnosti apsorpcije predmeta. Napredak društva ogleda se u očovečenju prirode. Recipročno-očovečena priroda u svakom pojedincu, ako je prethodni proces bio brži, mora stvoriti određeno čuvstvo, koje na nižem stupnju čoveku niti je bilo potrebno, niti je moglo postojati, dijalektički je odnos ova dva procesa. Prožimajući se oni postaju jedno. I tek tako, kao jedinstvo suprotnoga može i postati (i ostati ono što jeste) uzvišeno ljudsko uživanje u prirodi, u sobonstvorenju prirodi, u lepom. I ovde treba vrlo pažljivo praviti razliku između opštег i pojedinačnog i razgraničiti pojedinačno u opštem; u protivnom zaključci nam mogu biti jednostrani i neistiniti. Dvadeseti vek je u mnogočemu prekretnica za umetnost kao plod i konkretan vid čovekovog osećanja za lepo, implicirana u svakom slučaju društvenim i tehničkim revolucijama savremenog sveta. Nikad do sada priroda nije toliko nosila pečat čoveka, i nikad tako brzo čovečija ruka nije delala. A čuvstvo prosečnog čoveka tek da su malo krenuli napred. Moderna umetnost kroz apstraktno slikarstvo, dodekafonsku i elektronsku muziku, avangardnu dramu i roman, unosi bitno nove elemente, za koje svaki čovek ne može i prirodno je da ne može, u sebi posedovati čuvstvo, jer ono nije dato čoveku jednom za svagda, već se menja u skladu sa menjanjem samog čoveka kroz čovečanstvo, tj. kroz čoveka kao društvene biće. Opšti smisao tenden-

cije umetnosti našeg vremena mogao bi se naći u ispitivanju mogućnosti slobodnijeg, još nezavisnijeg gledanja čovekana stvari jer "životinja proizvodi iz neposredne fizičke nužde, dok čovek tek sloboden od nje uistinu i proizvodi, oblikuje po zakonima lepog". Čovek postaje sve slobodniji i nezavisniji, u smislu postojanja, od prirode. Traženja u novoj umetnosti na neki način znače određivanje mesta čoveka u odnosu na prirodu, i pojedinca u odnosu na društvo, u bitno novim uslovima. Promenila se priroda lepog. Drugačije su naše estetske preokupacije od estetskih preokupacija čoveka iz Periklovog doba. Ali potreba za lepim ostaje, kao takva, stalno i na isti način prisutna. Tu promene u relativnom odnosu zaista nema.

U ovom smislu treba, čini mi se, objasniti onu poznatu i često primenjivanu frazu "vreme će pokazati." To je zaista tačno, ako dopustimo, da čuvstvo za nove oblike lepog mora preći put od pojedincu vizionara do publike naravno uz ogragu da je taj pojedinc zaista vizionar i umetnik, i da je ono što on pruža novo u tom smislu što nužno mora postati staro, ali potvrđeno od strane društva. Zato je prilikom ocene novih tendencija u umetnosti potrebno zadržati dozu skepsa i rezerve, ali nikako bezrezervno odbaciti na prvi pogled i nerazumljivo, teorijama kako umetnost mora biti svakome dostupna i slično, što stoji ali što u svetu navedenog, ne sme, (i ne može) zaustaviti hod ka višim oblicima.

Tek razvitkom socijalizma i socijalističkog humanizma, punim oslobođenjem čoveka, umetnost poprima svoj najviši smisao. Ali ona nužno mora biti bitno nova. (Već stvorena umetnička dela ostaju kao trajna vrednost, ali danas, a pogotovo sutra, neće niko slikati na Rařaelov način, niti komponovati kao stari klasičari Hajdn i Mocart, što ni u kom slučaju ne ustanjuje njihovu vrednost.) Tek novi odnosi učinice prirodu očovečenom na kvalitativno nov način, pri čemu treba imati u vidu i društvene odnose u smislu slobode, teće se onda "učiniti čovečnim čovečije čuvstvo, tako da bi se stvorio čovečiji smisao koji odgovara čitavom bogatstvu čovečijeg i prirodnog bića".

Srdan S. Stanković (el.f)

(+) citati su iz Marksovih "Ekonomsko filozofskih rukopisa" iz 1844. godine.

snimio S.Polić/el.f./

da zatvori knjigu.

"Kada odem, nemoj da mi pišeš!" - rekla je. Da, ona je imala sebe i svoj svet na nekom petstotom kilometru daleko od njegovog grada, od njega i njegovih iluzija. Za trenutak je sve to mogla da zaboravi, za trenutak se mogu porušiti svi svetovi. Ali taj trenutak ne traje duže od samoga sebe, od njega se ne može napraviti večnost, ni trajanje. Da li je to shvatio tek sada?

Dobro je, asistent koji se stalno šetao seo je daleko ispred njega. Bar nekoliko minuta više mu okrenut ledjima. Naravno, takvu priliku ne sme da propusti...

Znao je, ako joj napiše pismo, uzalud će da čeka odgovor. Koliko joj je verovao. Ako ne napiše ništa, uvek ostaje misao da bi mu možda odgovorila, da možda u onom danu ni ona sama o sebi nije sve znala... I tako je ožda, najbolje da ostane.

Sa osam odgovora mogao je a očekuje dobar rezultat. Uotakom, u septembru se ne pada tako lako.

Ustao je i predao zadatak:

PETAR DAMJANOV

ČOVEK PRVI, MALA ŠKOLJKA I ČOVEK TREĆI

Onim retkim, oblačnim danima njih dvojica su šetali duž obale. Čovek prvi i čovek treći. Nalo su razgovarali, a baš to činilo ih je zadovoljnim.

Tako se desilo da toga čudnog jutra čovek prvi i čovek treći odlutaju daleko od pustih žala, tako daleko od ribarskog naselja, da nisu mogli da primete postojanje drugih ljudi. I tako se desilo, sasvim suprotno njihovim navikama, da čovek prvi otpočne razgovor.

-Sinoć su opet ona dva meleza popila ogromne količine rumu.

-Lovci školjki.

Čovek treći bio je u mislima previše daleko da bi učestvovao u razgovoru, ali ne dovoljno daleko da poseti čoveka drugog. A čovek prvi tog jutra čudno je bio govorljiv.

-Čudno je to. Voleo bih jednom da zaronim duboko i pronadjem jednu školjku. Nažlost, čini mi se da ne umem da izvedem takav poduhvat.

Čovek treći znao je kako treba pronaći školjku. Samo one koje je često lovio nisu bile dovoljno duboko i bio je razočaran.

-Treba samo duboko, duboko zaroniti.

-Koliko treba školjki izroniti da se pronadje jedan biser?

-Ne znam. One koje sam ja nalazio bile su uvek prazne.

-A ako ne otvorim školjku? Onda mogu uvek da verujem kako sam našao biser.

-Gluposti. Svaku školjku treba otvoriti.

Znao je da biser može pronaći samo čovek drugi, ali nije želeo da to objašnjava čoveku prvom.

Nastavili su čitajući čutići. Prilično dugo. A onda čovek prvi uzviknu radošću deteta što je prvi put ukralo kokosov orah

-Pogledaj! Školjka.

-Dobro.

-Tu u plićaku. Pogledaj!

Mala školjka!

-Mala školjka.

-To je moja školjka. Ovu mogu da uhvatim. Zo je moja prva školjka. Sigurno čuva biser.

-Suviše je plitko. Biserne školjke kriju se u dubini. Hajdemo dalje.

-Stani. Hoću da uzmem moju školjku.

Čovek prvi zavrnuo je nogavice, zagazio u plićak i doneo na obalu svoju školjku.

-Kako da je otvorim i uzmem biser?

-To nije biserna školjka. Ako baš želiš razbićemo je o stenu pa ćeš se uveriti.

-Ali ja neću da je razbijem.

-Onda je baci u more; Kažem ti ponovo da se biserne školjke nalaze samo u dubini!

-Moja školjka je biserna. Moja mala školjka je biserna.

Čovek treći se opet vratio u sebe, ali mu je tada čudna misao sišla. Možda je pred njim čovek drugi. Ako je tako školka je biserna.

-Otvari školjku.

Rekao je to skoro u zano su.

-Neću. Ako je ne otvorim imaću uvek biser. Ljudi greše što otvaraju školjke. Sve su one biserne samo ih ne treba otvarati.

He, nije to čovek drugi. Čovek drugi bi otvorio školjku i našao biser. Ovaj samo želi da biser poštoji.

-Ako je ne otvoris, ponećeš samo besvrednu ljušturu.

-Ti me ne shvataš. Ja neću više biser, hoću malu bisernu školjku.

-Zatvoren u školjki biser ne sija. Treba ga izneti na svetlo sunca. Ali to može samo čovek drugi. Ti nisi čovek drugi!

-Čovek drugi ne postoji.

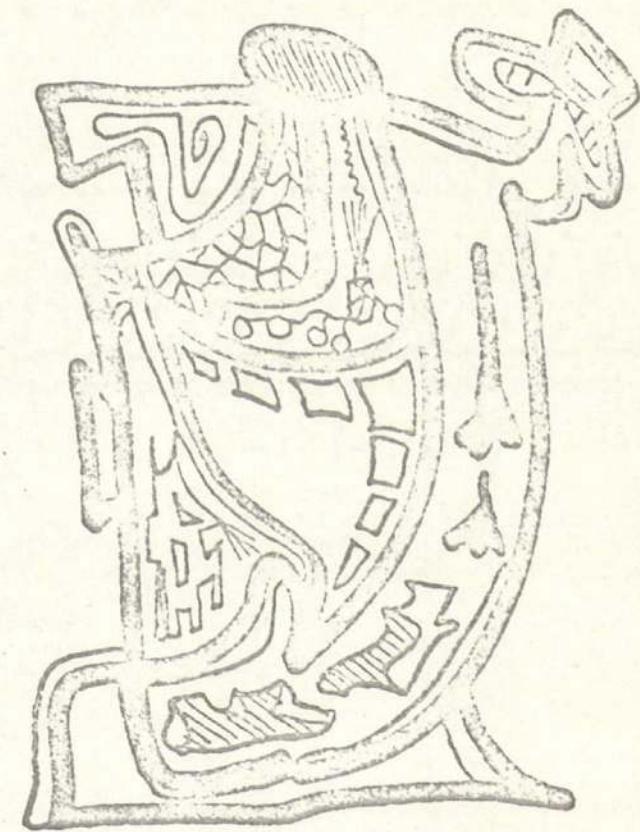
Ti si ga izmislio. Postoje samo čovek prvi i čovek treći. Ja ću poneti moju školjku. U mojoj maloj školjki nalazi se biser, ali ja neću da je razbijem.

-Čoveku drugom školjka se otvara sama.

-Idi dedjavola!

.....

Te večeri čovek treći razmišlja o svojoj beznačajnosti. Ljušturu će uzeti čovek prvi, biser je sijao čoveku drugom, a njemu je ostalo samo

da roni u dubinu i traži školjke za koje zna da biser ne čuva ju u sebi. Onda se pogledao u ogledalo i video čoveka drugog. Kao vihor uleteo je u sođu čoveka prvog, ali ga nije našao. Uzalud je čovek treći saznao da je čovek drugi, jer je čovek prvi odneo nekud daleko sa sobom malu školjku.

-Idiole!!! Vrati se! Odneo si samo ljušturu. Nikada biser nećeš otkriti, jer ja sam čovek drugi!!

Kasno. Prostor se prazno održavao čutnjom.

Čovek se treći tužno osmehnuo i shvatio da je ponekad kasno postati drugi čovek.

Pavle Arandjelović

Petar Damjanov

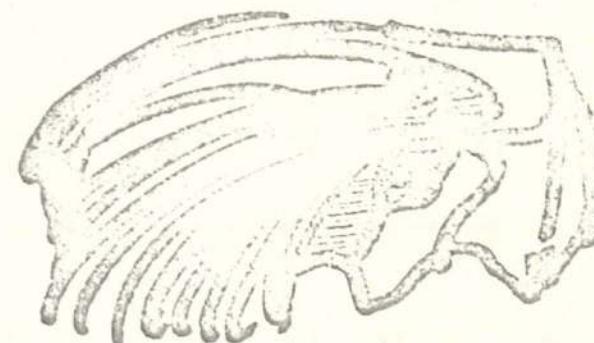
NESTANAK JEDNE ZVEZDE

Iz jednog predskazivanja pobegla je
pred zoru najlepša zvezda.

Još nekoliko noći svetleće njena putanja,
daleka i nestvarna,
a onda ni nje više neće biti.
Jedan mali deo vasiona,
ni kriv ni dužan,
ostaće bez sudsbine,
dugo,
do kraja sveta.

I neko će poći da vrati odbeglu zvezdu,
neko će godinama lutati iluzijom njenog traga,
ali nju neće naći,
najlepša zvezda jednog predznaka –
više se neće javiti.

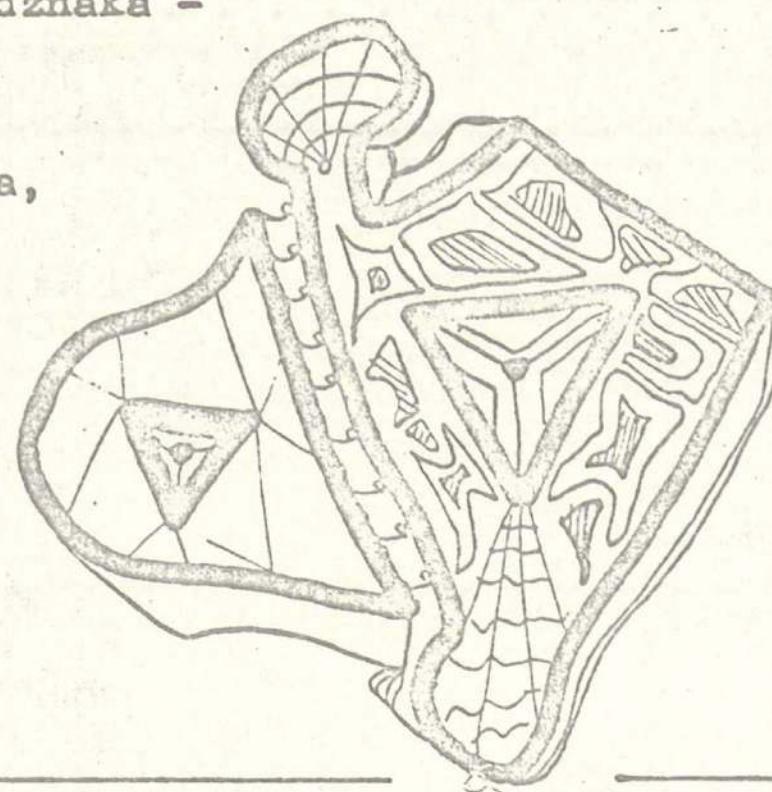
Takva je bila njena sudsina,
koju niko nije predvideo.

Rašela Konfino

SUSRET

ići putem
sresti usput samoga sebe
reći zdravo
ruku pružiti
zaustaviti se
malo pročekati
a onda otići dalje
sa osećanjem čudnim
nedopadljivim
doći kući zatim
uvući se u ljušturu
na kraju dana
umoran
reći sebi
kakav neprijatan susret danas

STABLO

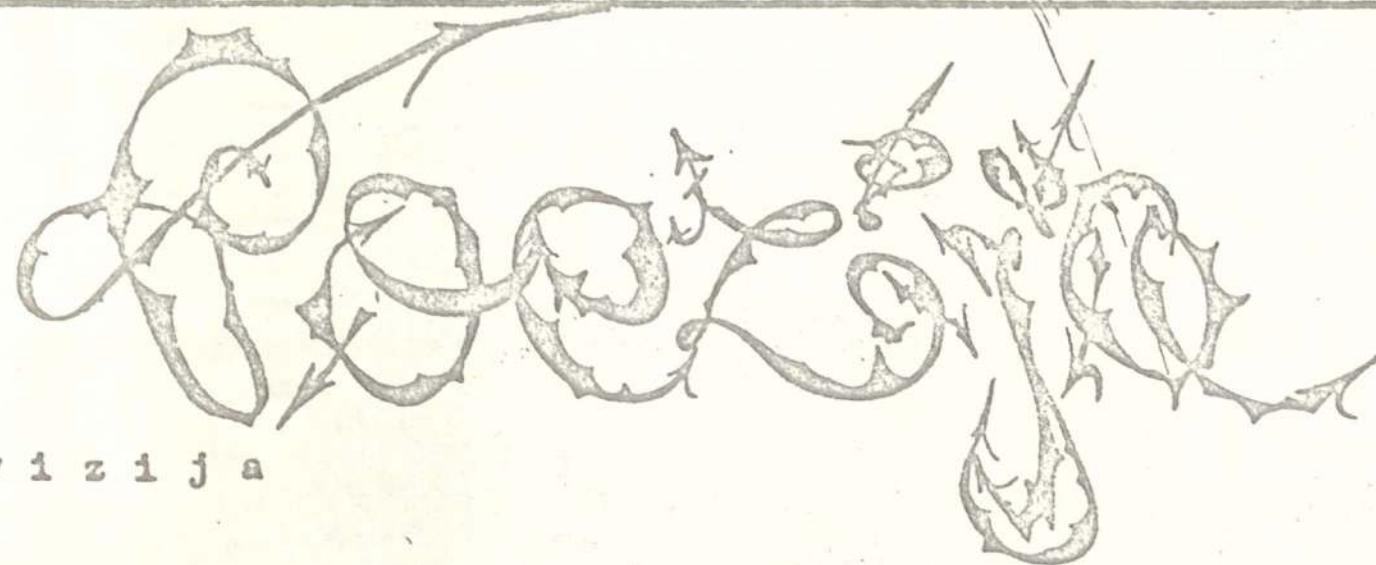
Bat koraka se skoro rasplinuo i zavladala je tišina prekidana povremeno neobičnim reskim tonovima koje su stvarali naleti vatra. Duge senke borile su se protiv sumraka i gubile sa zalazećim suncem. Čovek još jednom pomilova koru stabla na koze su bila urezana imana. Jesen mu još nije otrgla lišće. Sećanja su polako navirala i najednom sve je oživelio. Ruke su mrsile njenu kosu i čuo se zvonki smeh. U daljini neki glas pevao je njihovu pesmu, dok je avgustovsko sunce prelazilo sa lica na lice. Da, dobro se sećao, zemlja je bila topla, a u vaz-

duhu se osećao miris sena. I tada osećaj duboke smirenosti, podjenog zadovoljstva i zajedničke sreće. Trenutak iskrenosti dugo očekivan, trenutak koji je značio i pružao toliko mnogo. Čovek se nasloni na stablo i steže zube. Kučilo ga je prokletstvo nepomišljeno izgovorenih reči. Nešto u njemu se kidalо, tle pod nogama nije više bilo tako sigurno. On obrisa nadlanicom znoj i zagnjuri glavu u šake. Da, upravo je čitao poslednje pismo. Javljala mu se iz nekog letovališta na moru. Zamišljao ju je kako hoda plazom, graciozna i privlačna, njisući bedrina. Bila je moja, pomislili samozadovoljno. Odjednom sve

mu postade sve jedno. Čuo je šum prljave vode i osećao se kao korpa za otpatke. Tako te svakodnevno pune svakojakim smećem, napune, isprazne, pa iznova. Hteo je da skine masku, ali ona je već davno srasla sa licem. To ga je zbolelo. Prenuo se i našao opet na zemlji. Čovek tiho opsova kroz zube. Zatim obgrli stablo i zažmuri. Sigurnost se vraćala i osećao je da ponovo živi. Stablo je bilo čvrsto, čvršće od njega i zbog toga je bio spokojan. Stajao je tako neko vreme okrenuvši ledja reci i svin njenim mostovima, a zatim poče da traži put između stabala.

Miroslav Antić

p r v a p e s m a

v i z i j a

I kakva odvratnost
spoj promuklog neba
i zatrudnje zemlje
rodio se svet smrtnika
zločinaca zadojenih nebom
očajnih, poludelih materoubica.
Nebo je ostalo, estao je
i otrov njegovog zločina...
A njih,
njih više nije bilo.

Šok stroja zauvek
neutroni reaktoru kažu zbogom
mostom prelazi reka
dva zuba deteta zakopana u dojku
ženski leš dole, muški preko
neboder položen kao da spava
i stisak ruku koji večno traje.

Slike bez fotoreportera
vesti bez života
u sutrašnjim novinama
"kulturna" rubrika bez kritike
o izvedenoj drami
bezimenoj tragediji
na sceni jedne planete
u režiji A-bombe.

Mnogo, mnogo je dana sačekalo noć.
Posle onih igračaka na nebū, Dan
je bio tužan. Često bi u vreme
kiša kroz suze sumnjao
kako nikome nije potreban.
Nijednog cveta da mu izmami
osmejak, bez želje da otera maglu
ne bi li video dvoje.
Dan, dete bez mleka.
Dan, smežuran, osuden da gleda
kosture bez grobova
bez dostojanstva.

Ja Dan
Ja svedok bez poziva na sudenje
Ja sudija
po zakonima koji nisu poštovani
Ja bednik bez načina da se osvetim
Ja osvetnik.

Ja Dan,
spomenik,
slova-kosti
Dan-crkva
tri milijarde zapaljenih sveća
sve za pokoj duše
nijedna za život.

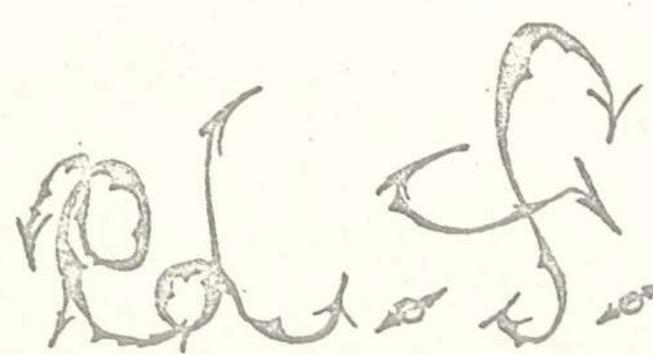
Noran da živim
Ja-Dan
u mene gledaju zvezde što ne tamne
zvezde-ljudi?
čovek-razum
čovek-čovek.

J.V.S.(el.f.)

Bejah jednom...
bejah ludak, samac
bez misli
i bez oluje
žedan,
umoran,
ko pepeo umoran,
ko oganj
što vatru blijuje.

A potom bejah ptica
vesela hitra leta
bejah živ..., ali...
smače me ubica.

D i N (el.f.)

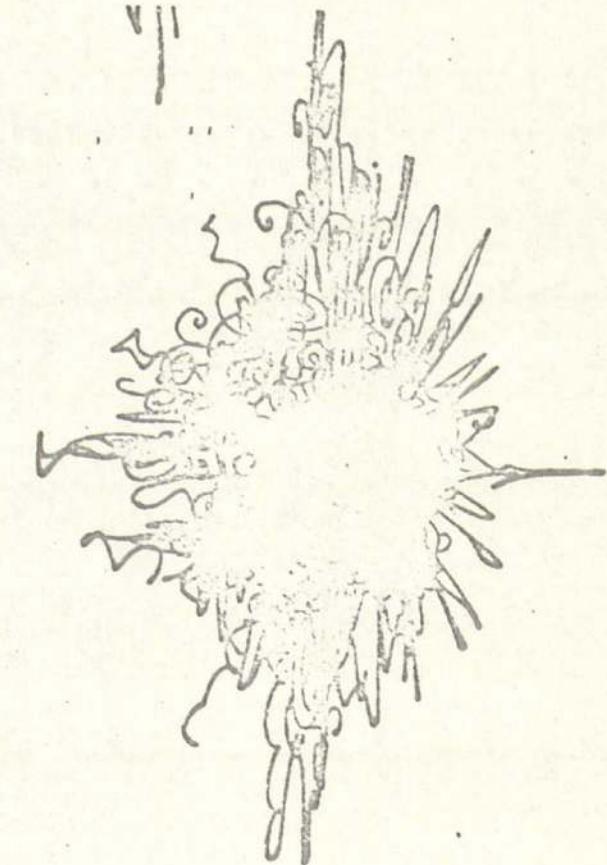

***
Mir tobogenjeg iskustva
nemog nemirnog neba
iskre neprospavanih noći
ispijenih do dna
u zagrljaju vapaja hleba

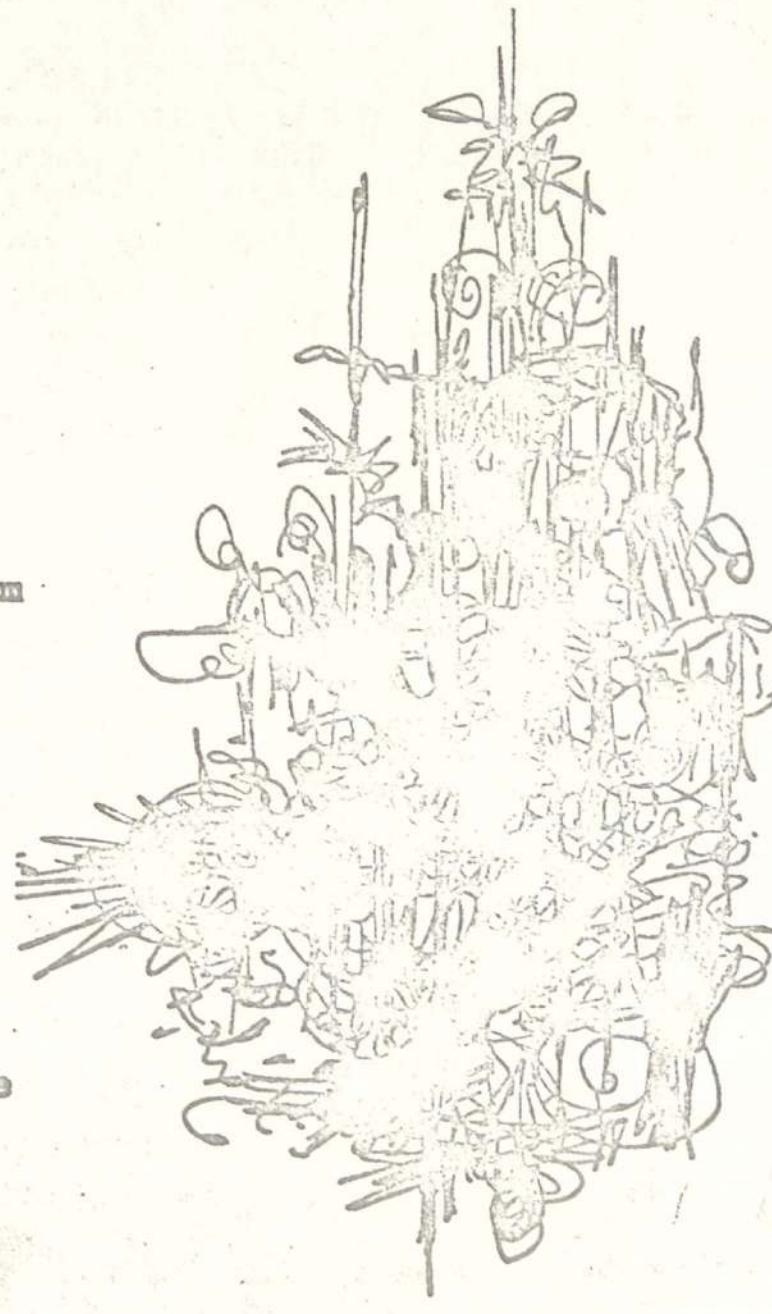
Kajajnje je bilo u kukuruzu
a kukuruz je bio u krvi
pamuk na tvrdom ležaju
iluzije su veliki crvi.

I kada je kiša svela
ostala je cigra u ogledalu
spala su sa mojih očiju vela
na peščanom satu.

Gaj Rašid (g.el.f.)

ARHAIČNA IDILA

Grad.
Skver:
Mramorna klupa,
Gluv penzioner,
U asfaltu rupa,
Štap,
Goluba let,
Fenjer,
Drhtava ruka
I nouplačen tikot.

Deductis deducendis
Sportske prognoze...
Razmišlja profesor latinskog
Penzioner
...ako pre ne unrem
biću milionar...

Klopara tranvaj stari...
Pust skver.

Fotografiski nogari

Dete

Keugašen opušak cigarete...
Lak povetarac

Skver mete.

R.D.(el.f.)

s v e t l o s t u m r a k u c r n e p r a š i n e

snimio S.Polić/el.f./

an je mračan.Dan je neveseo i urov s ljudima;sadista je kad apločinje u crnoj prašini.

ugljem ustaje,s ugljem spava o je dan,to je godina,to je...ivot je sazdan od dana.

Ugalj jede,ugalj sanja,ugalj ..kako je moguće ne voleti no što je sve u životu?On ga e voli;mrzi njegov smrad i rlijavštinu;mrzi zvuk pod lopatom.

Vagon u praskozorje.Pun je i eliki,ogroman.I dan je velik; an je velik,dug;nedogledno mu-an.Godina je sva takva,ona pra-a,prva i poslednja,ona jedina raznoverna i nemilosrdna.Da-ma ugljenu prašinu udiše:

azduh je pocrneo.Sve se od ug-ja potrovalo:um,misao,sve. nage nema,snage nedostaje... Nema odmora:umor samo prasta-i,umor samo polutrulog mesa. Veliki vagon je svakog jutra a svome mestu.Kao kuća je ve-liki;veliki je kao san o mirnom nnu bezbrižnika...ugalj...To e sve:ugalj.To su vidici,us-pesi,to je svakodnevno pomra-zenje sunca mladalačke sreće; ne postoji drugo.

Krivac...nema krivca!Nije riv ni on u dvadeset petoj;ni-e ni ranije bio.Srce i ruka ko-i ga stvorile,koji ga iz mrt-vog u živo pretopiše?Ne,ni oni-nisu krivi.Ni Bog;Boga nema,n-ažlost.Molio bi se Bogu da ve-ruje u njegovo postojanje;molio bi se i ne za blagostanje,ne za zlato;molio bi za samo ma-lo više snage u rukama.On ne-ma snage.izgubila se snaga u borbi za samoodržanje u ug-ju i crnoj prašini;on nema to prokletstvo robova.

Razgovor sa drugovima:izvor na uviru,čuti,sluša-takav je njegov razgovor,a i on je dah-vetra,i on je srce,i on je ru-ka...i on je živ!!!

Teško je ne osetiti budenje proleće u proleće;teško je ne-bit i mlad u dvadesetpetoj.Teš-ko je raditi obezglavljenom, teško je učiti bezglavome.Toliko dana istih proleće:učenje rad:umor organski...Svakoga dana u uglju,ponekad samo fa-kultetska soba u neonu-u čistor-s ljudima.

Teško je to...ni psovati ne možeš :nisi pristojan!Kažu lju-di:"odešo ne čini čoveka!".Da,

to je tačno,ali stvara odnose!"Uspeh je loš",kažu kritičari. On to zna, on je tužan zbog ne-razumevanja.Kako je smešna reč "uspeh".Izgubio je dve godine ...neverovatna i uzaludna reč "uspeh".Besmislica je to,a on neće da je besmislen.Neće da bude prazan,a mora da bude.To je valjda taj njihov"uspeh".Us-peh,u cemu?

Ruke su crne,premorene;koža zardala,tupa.Njegova je to ru-ka i uvek će njegova biti,ista ona koja na ispitima ispisuje zadatke i rešenja ;voli on tu ruku iako i ona greši...godine prolaze,ruka ostaje ista.Ona ga hrani;njome ratuje;rukom tom gnjeći usne koje bi da ljube... one bi da uspavaju...Koga?

Rano ustaje;ni danas neće ići na fakultet.Fakultet...ne, on neće ništa izgubiti;izgubiće trenutak za koji se rada čo-vek.Neće otići,jer ugalj ne čeka;neće ni danas slušati bezverje odmornih i sitih.Uto-pice se u znoju crne prašine. Dani ludo jure po tračnicama mraka;noći pretapaju kosti u hleb pod svetiljkama...san...šta je to san?Godine se gube, dani nestaju a jednak brzo vreme otiče.Fakultet...to je samo trenutak postojanja,trenutak vremena,samo deo tela usplamtele mlade reke;jedna njena kap zarobljena i zaboravljena.Dan za danom...tre-ba učiti,vreme ne čeka!

Postoje propisi...samo još jednu godinu života daju mu propisi.Oteraće ga propisi u ugalj do veka,ako ne istraje. Kako?Gde naći energiju,gde je trenutak mira?Do veka?...ni-kada!!!

Ašove lude u ponor baca,po-crnelom lopatom razgrće surovi crni kamen.Kamen nerazumni, onaj isti koji nekog greje, koji pokreće strojeve.Ljudi se greju tudim kostima polo-ženim u smrad crne prašine.Ne-kog će ogrejati i ova grudva mraka,ali njega nikad...

On hoće;hteo bi da bude mi-ran i vreo od ludila mladosti. Hteo bi...gde da se pronade?U uglju?U prašini od koje nepo-vratno crne ruke i svest?Ne, ne tamo.Nema toga na tom mesto.Mladost će nestati u uglju, ali će ostati svetlost od sa-znanja:Šta je Rad i šta je čo-vek?".

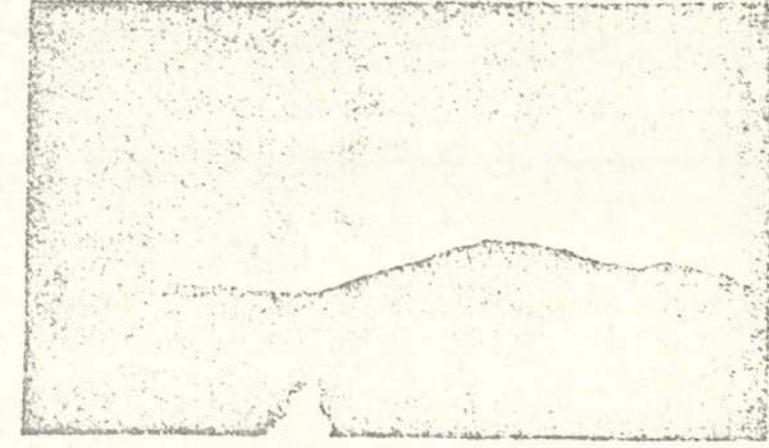
Propisi?!Nikad nisu postojali humani propisi,jer onda i ne bi bili potrebni.Ispite nije dao na vreme;gladovao je... "Dok se ne položi prethodna godina nema upisa",kaže pro-pis.On nije položio.Zamoliti zbog jednog ispita?Ne,to ne vredi;molio je.Ljudi ne razumeju...nije važno... "Propis je takav"...nije važno.Ko misli

o usplamteoj mladoj reci?! Možda on i nije čovek?!Ko zna postoje li ljudi?!Ko zna šta znači reč "čovek"?Možda je ta izjava,"humanost je životni princip svakog našeg čoveka",tačna ali u tom slučaju on nije čovek?;?

Lepa je plavokosa,plavooka devojka.Divna je ona...šta da učini?Da pride...ne može;de-vojci se ne može prići tako. Devojke ne vole ljudi bez sad-

Devojke ne vole mladiće bez sadašnjosti s jedinom nadom u budućnost.On,nama sadašnjost. Karijera?Šta znači ta reč i odakle potiče?U uglju se tak-ve reči ne upoznaju.

Tužno bi bilo devojku spus-titi u ugalj,uprljao bi je svojim dodirom...šta vredi voleti...s njom se ne može tako.Žena je stvorena za sa-dašnjost,bez suvišnih nadanja u budućnost,bez neostvarenih želja u prošlosti.Žena je stvo-reна за vreme danas i nesret-na je ako postoji neostvareni ideali i tešnje,nesretna je ako mora da se nada i veruje u budućnost.Nije žena za ugalj; nije za ugalj plavokosa,plavo-oka devojka,devojčica,dete... Takav je život,ružan i prazan. Upozna se šta je Rad i poštu-je se tudi Rad.To je veliko, to je princip!Da,to je princip ali nije sreća.

snimio S.Polić/el.f./

Humanost...da li je sagorela ili je u svesti kao apstraktna ideja.Ne,ne treba poklanja-ti.Treba postovati,treba razu-meti.Zašto nema stipendiju ko-ja je nekome džeparac?Zašto? Zašto postoji samo san ludi.. sve to treba...zašto sano san ludi,topli san o ljudskom ra-zumevanju?

Postoje prop... to je važ-no!Uslovi za ispunjenje normi ...tu je nejednakost.Uslovi su,ugalj ili šetnja...To su uslovi za jednakost pred pro-pisima.

...uslovi,uslovi,uslovi... To je život!

D i N (el.f.)

SUSRET STUDENATA TEHNOLOGIJE BEOGRADA I TUZLE

PIŠE: Petar Damjanov

ŠAH

Beograd - Tuzla 2,5:1,5

- 1.Pešić-Budimir 1:0
- 2.Jevdjović-Djozić 0,5:0,5
- 3.Skala-Sadiki 1:0
- 4.Bukur-Unger 0:1

Prvog dana susreta beogradskih i tuzlanskih studenata tehnologije održano je samo takmičenje u šahu. Mada se očekivala sigurna i ubedljiva pobjeda naših šahista, moglo se vrlo lako desiti da već na samom startu doživimo neprijatno iznenadjenje.

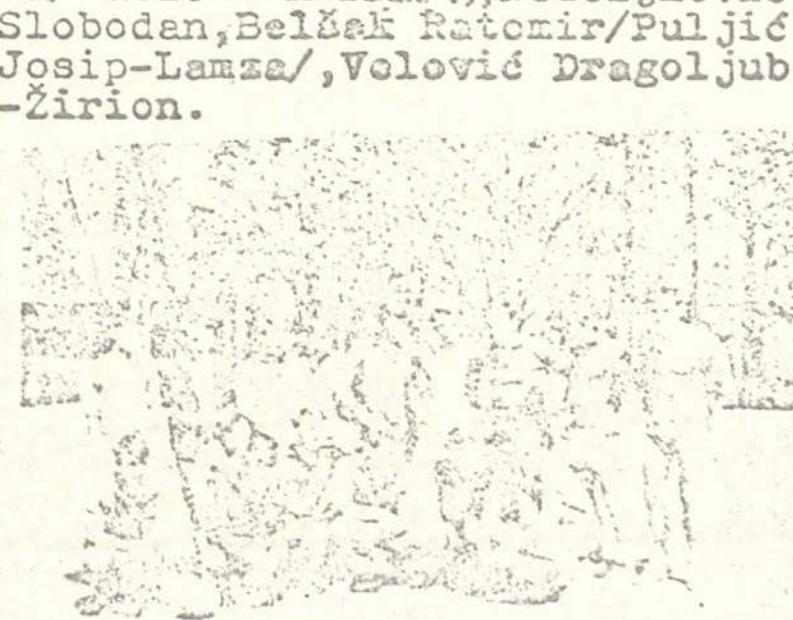
Izgleda da je najlakši posao imao Pešić na prvoj tabli. U stvari, on je bio u najboljoj formi, i trebalo mu je samo dva desetaka minuta pa da natera njihovog najboljeg šahista na predaju. Odrilike još isto toliko vremena utrošio je i Skala na trećoj tabli da bi matirao svog protivnika. Svakako da je najzanimljivija borba bila na četvrtoj tabli, gde su protivnici kroz diskusiju, "prepirku" i ubedjivanje, što se odavno, a možda i nikad, nije vi delo ni čulo ni na jednom šahovskom takmičenju, pokušavali da nadmudre jedan drugog. Naš predstavnik Bukur nadmašio je u tome svoga protivnika, i kad se očekivala i njegova sigurna pobjeda u šahu, prevideo je figuru a odmah zatim i predao partiju.

Time je naš uspeh u šahu bio doveden u pitanje. Srećom, Jevdjović je na drugoj tabli igrao neočekivano dobro i posle dva sata uporne i neizvesne borbe, u kojoj se samo čekalo da jedan od protivnika pogreši, uspeo je da remizira sa vrlo dobrim Djozićem. Tako smo, kako tako, izvojevali minimalnu pobjedu.

MALI FUDBAL

Beograd - Tuzla 3:1

SASTAV NAŠE EKIPE: Ristić Sava, Milovanović Radoš, Jovanović Šrba/Vučić Branislav, Nedeljković Slobodan, Belšak Ratimir/Puljić Josip-Lamza/, Volović Dragoljub-Žirion.

Snimci iz Tuzle: Z. Đurdjević

Kao što se i očekivalo naši fudbaleri nisu imali težak posao sa svojim kolegama iz Tuzle. Samo što je počela utakmica Radoš je iznenadnim udarcem sa sanog centra doveo našu ekipu u voćstvo sa 1:0. Isti igrač je nekoliko minuta kasnije bio i golgeter drugog gola, nažalost, ovoga puta se zbumio-pa je затresao sopstvenu mrežu. Onda je na scenu stupio Belšak, i sa dva svoja gola, više slučajna nego namerna, rešio utakmicu.

U drugom poluvremenu nije postignut ni jedan gol isko su obe ekipe imale veliki broj šansi. Dobrim delom "krivci" su u to bili golmani obeju ekipu, koji su branili u vrlo dobroj formi. Pored Radoša, najbolji igrač u našoj ekipi bio je Slobodan Nedeljković, dok je Žirion, od koga se mnogo očekivalo, ovo ga puta zatajio. Ostali su bili vrlo dobri.

ŠOŠARKA

Beograd - Tuzla 73:65

SASTAV NAŠE EKIPE: Janić, Radosavljević, Gavanski-Bili, Mijalković, Spasojević.

Utakmica je odigrana u podne, po najvećoj vrućini što se svakako moralo odraziti na tem po igre. Zahvaljujući individu-

alnim prodorima Janića i Mijalkovića, naša ekipa je brzo stekla prednost od desetak koševa razlike, koju nije ispuštala do kraja utakmice.

Najviše koševa za našu ekipu/oko četrdeset/postigao je visoki i nezadrživi Janić, koji je izgleda predstavljao nerešivi problem za protivničku ekipu, koja je htela ne htela, moralala samo da se zadovolji da ga posmatra kako postiže koševe kad god to zaželi. Treba još pomenuti vrlo dobrog Bilija, koji je znao uvek u pravo vreme da uposli svoje suigrače. Ni među našim košarkašima, kao ni medju fudbalerima, nije bilo slabih igrača, a njihov uspeh je u toliko veći kad se zna da nisu imali zamene i da su onih pet igrača koji su počeli utakmicu morali i da je završe, takoreći bez predaha i odmora.

RUKOMET

Beograd - Tuzla 16:20

SASTAV NAŠE EKIPE: Damjanov, Janković, Vuksanović, Jovanović, Hadjimustić, Sadibašić, Jevdjović / Glavičić /.

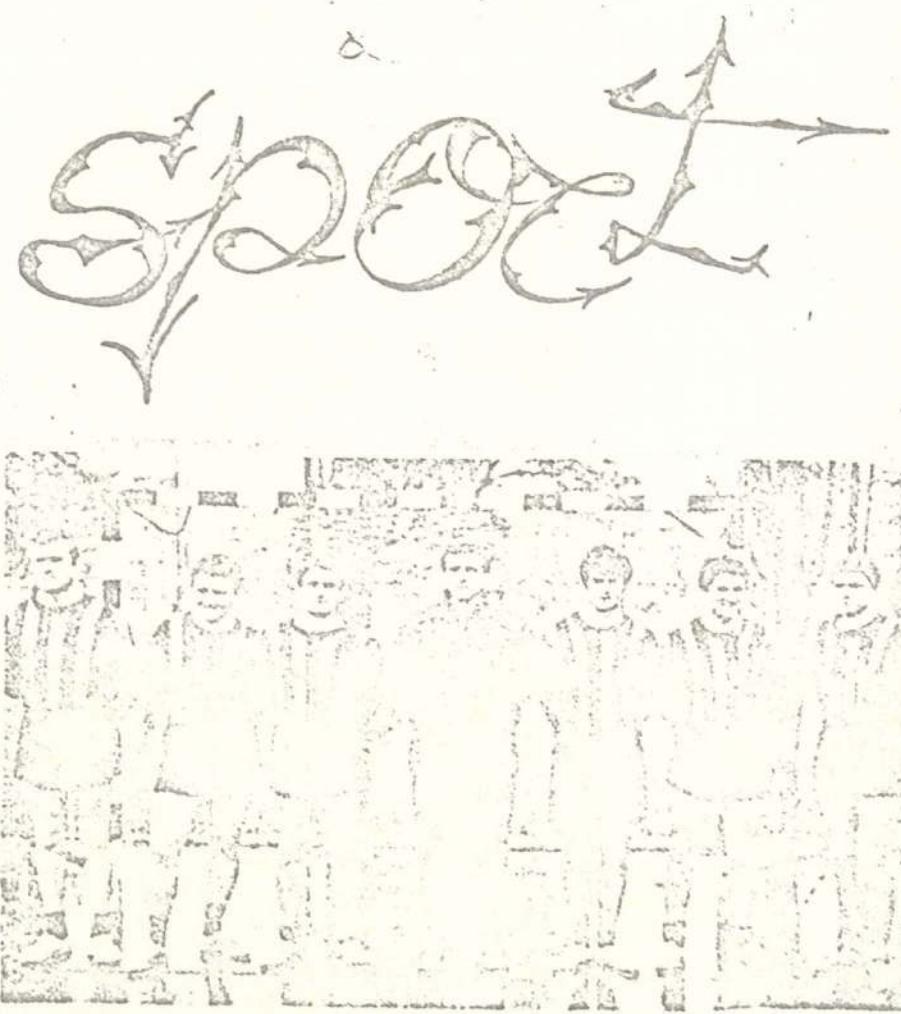
Oslabljene nedoleskom nekoliko standardnih prvotitaca, i takoreći na brzinu skrpljena, naša rukometna ekipa i nije mogla da postigne nešto više od - poraza. Samo zahvaljujući izvanrednoj igri Nešu Jovanoviću i Ivani Vuksanoviću, kao i iskuštu Milije Jankovića, taj poraz nije pretvorjen u katastrofu. I pak, u revanšu /tuzlanski sportisti-tehnolozi treba negde oko 25.maja da budu naši gosti/ sa kompletном ekipom, možemo i u rukometu da očekujemo našu pobjedu.

predstavljamo
RK "ELEKTRIČAR"

NAJUSPEŠNIJA GODINA

Ove godine je rukometni klub "Električar" postigao najveći uspeh od kako postoji. U vrlo jakoj konkurenciji je osvojio treće mesto u Prvoj Univerzitetskoj ligi. Početak takmičenja nagovještavao je najgore, jer se još nesređena ekipa posle prvih utakmica našla na poslednjem mestu tabele. Rukometaši se nisu predavali. Održano je nekoliko treninga, utakmice su shvate ne ozbiljno i uspeh nije izostao - u daljem toku takmičenja izgubljena je samo jedna utakmica i ekipa se popela na treće mesto tabele. Trba napomenuti i uspeh na univerzitetском turniru u čast 29. novembra. Nekoliko igrača je bilo sprečeno da uče tvuje pa je ekipa bila primorana da celi turnir igra sa igračem manje. Ipak je osvojeno odlično treće mesto u konkurenciji 11 ekipa.

Na poslednjoj Elektrijadi u Zagrebu RK "Električar" je osvojio drugo mesto - pokleknuo je tek u finalu protiv ekipi Titograda.

AKO BI BİLO "TAJNE" USPOHA,
ONA BI BILA U HOMOGENOSTI
EKIPE, DRUGARSTVU KAO I VOLI-
KOJ BORBENOSTI I ZALAGANJU
NA SVIM UTAKMICAMA.

Najzaslužniji za ovu takmičarsku uspešnu godinu su:
M. Vučinić, P. Vukelja, F. Ruvić
B. Ivanović, R. Maričić, D. Đurović,
R. Milosavljević, A. Markoš
i J. Kahrimanović.

tekst i snimak
A. Smailagić (el.f.)

OVE GODINE-BEZ ELEKTRIJADE

Jedna korisna tradicija je ove godine prokinuta: neće biti Elektrijade, redovnog skupa sportista, predstavnika FOSS-a i fakultetskih listova svih elektrotehničkih fakulteta u zemlji.

Na prošlogodišnjoj Elektrijadi u Zagrebu, predstavnici fakulteta iz Niša su primili obavozu da ove godine budu domaćini Elektrijade.

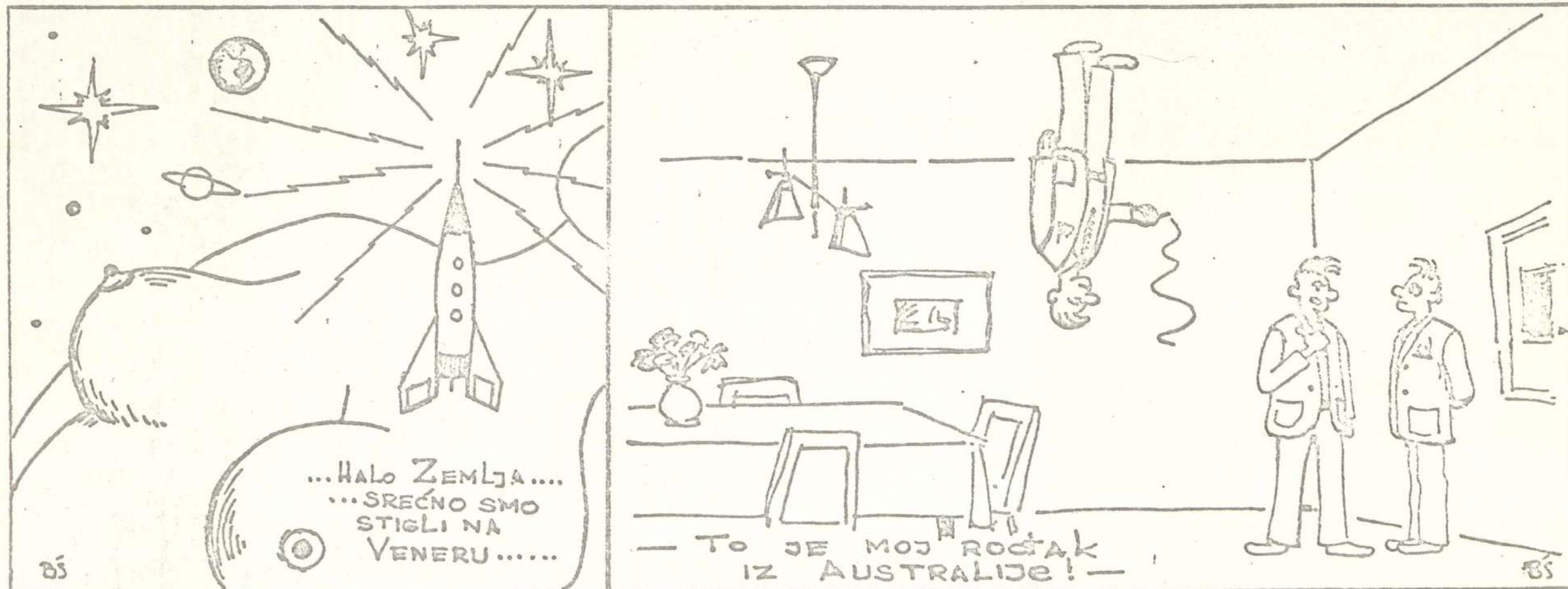
Kada se očekivalo da će stići pozivi za učešće, dobili su neprijatnu vest: Nišlije nemaju sredstava ni dovoljno sportskih terena za ovakvu manifestaciju. Na savetovanju predstavnika FOSS-a iz Beograda, Zagreba i Ljubljane prošlog meseca u Ljubljani, pokušalo se spasavanje tradicije.

Ljubljancani koji do sada nisu bili organizatori, bili su voljni da se prihvate organizaciju, ali nisu imali uslova za smestaj učesnika, a bilo je i suviše malo vremena za solicne pripreme.

Tako je, najviše krivicom Miša, razočarano nekoliko stotina sportista sa dosetak elektrotehničkih fakulteta i viših škola u zemlji.

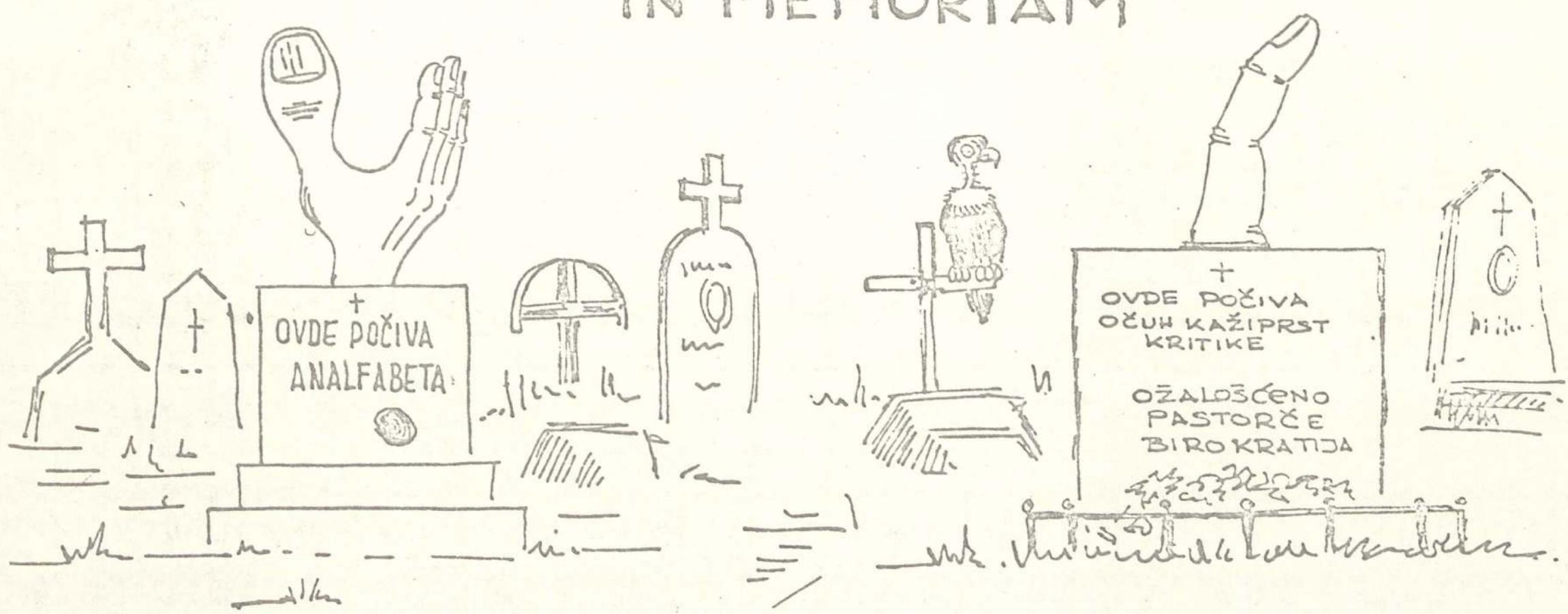
F. Ruvić (el.f.)

HUMOR

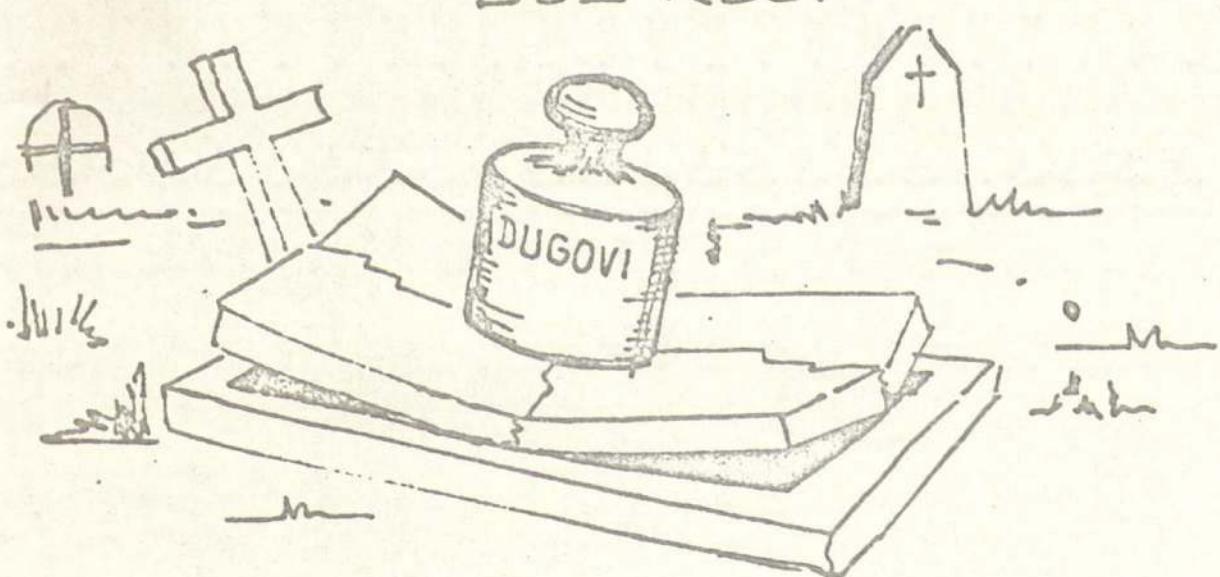

UMUJE RADAN.—KUMUJE BOGDAN

IN MEMORIAM

Bez Reči

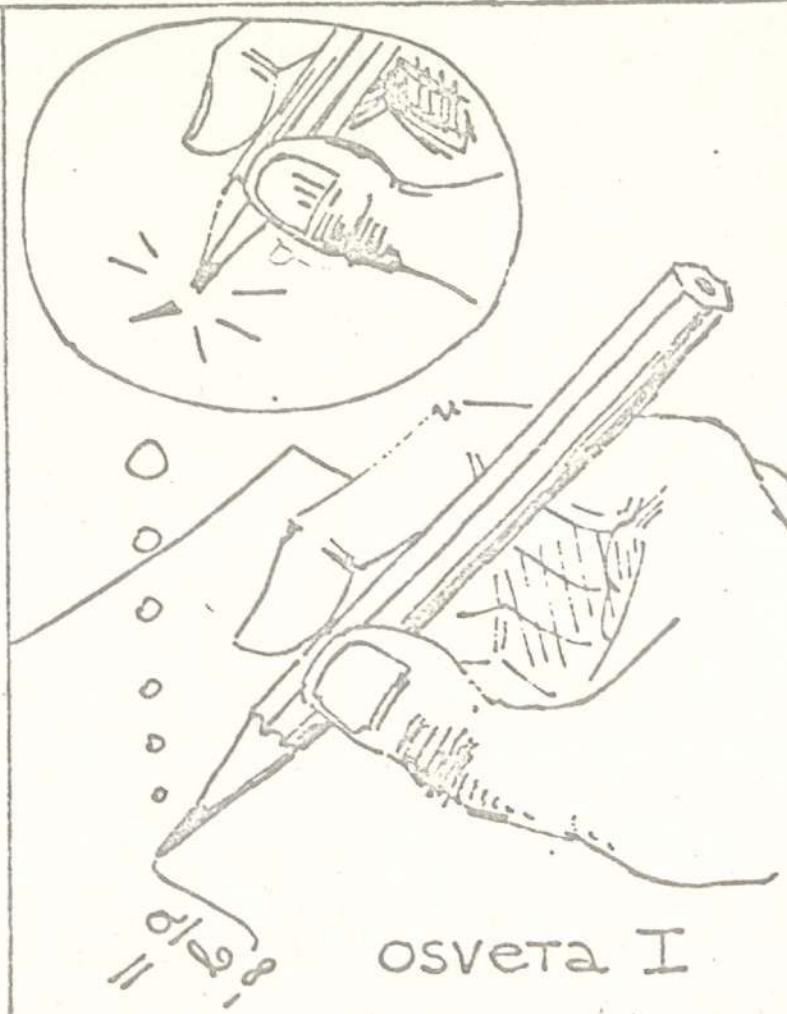

Samoubistvo

OSVETA II

ekvilibristička
vratolomija

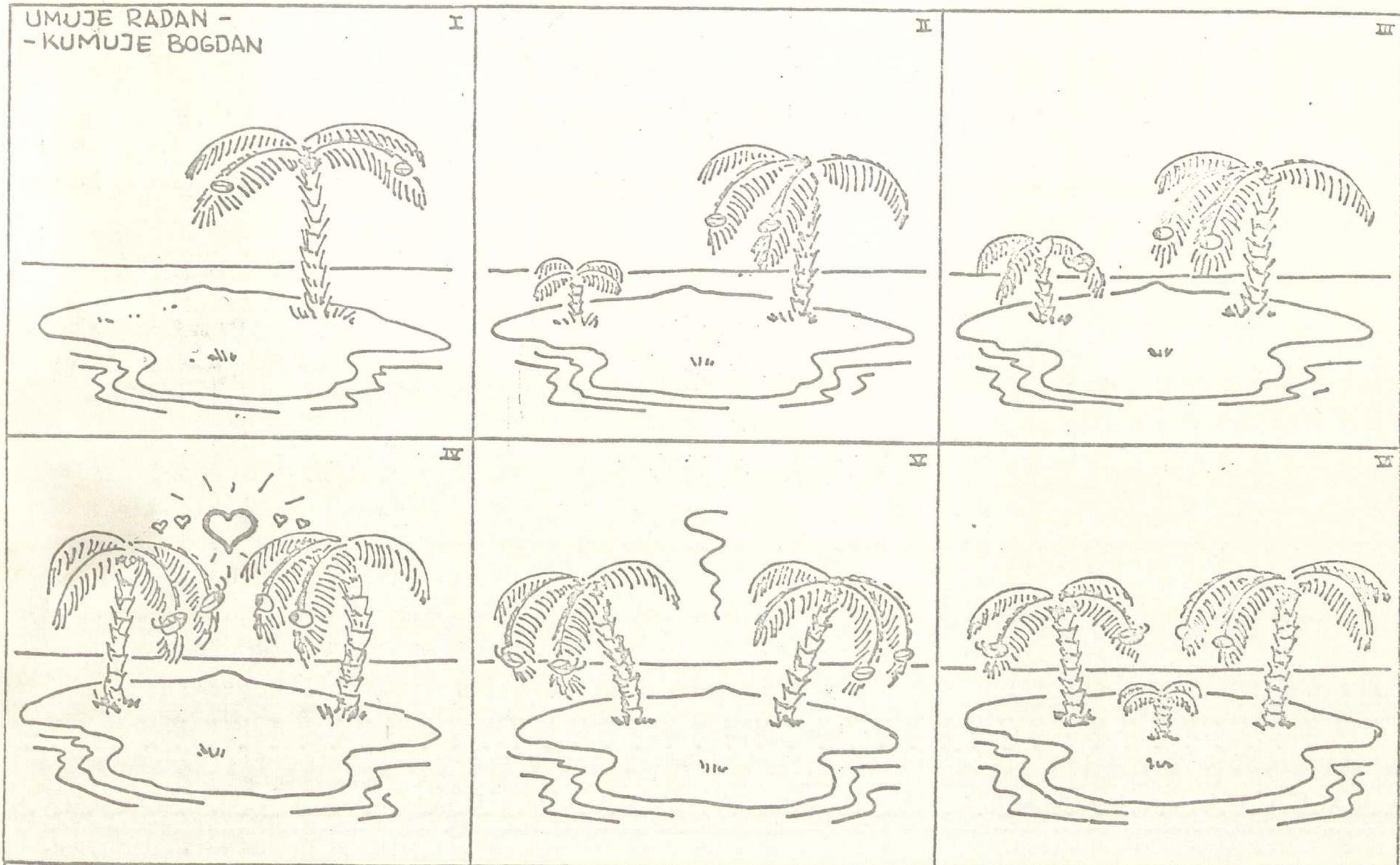

OSVETA I

Bez Reči

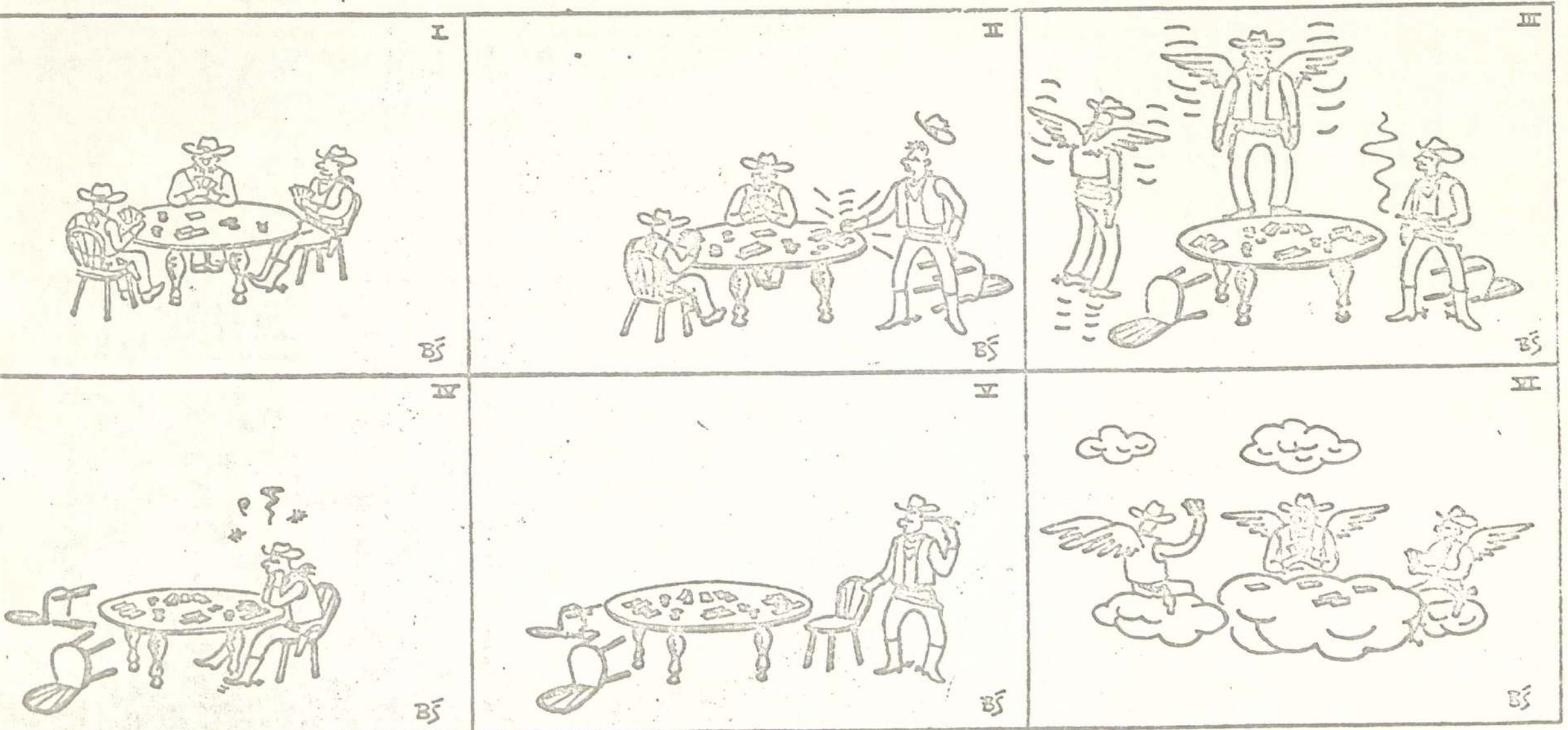

UMUJE RADAN -
- KUMUJE BOGDAN

VIC KOJI SE NE PRIČA

“ Tašta leži na samrti. Zet, šatro ucveljen, bdi nad taštinom posteljom. U jednom momentu zazuji muva nad taštim licem. Ona otvara oči i počinje da prati muvin let. Zet(nešno): “ Taštice, nemoj molim te da se dekoncentrišo! ”

HUMOR NAŠ NA SUŠNI

UREĐUJE:
MIROSLAV ANTIĆ

SAVREMENA BAJKA, TJ. BAJKA
O TVRDOGLAVOM TEHNOLOGU

Imao otac tako dva sina, jedan bio mnogo pametan. Briji roditelj reši da onog pametnog da na zanat, jer ko veli, da se zanatlije dobro kotiraju, a drugi nije ni pitao oca za sljepenje, nego se upisa na tehnologiju, i to ne iz nekih vikih pobuda, već iz čisto kognitivnih razloga. Prvo, fakultet je bio ispred nosa, a to nimala stvar. Pa onda, drugo, o mlađi i kao stariji malotnik redovno je tu navraćao igranke i bio impresioniran svubom u prizemlju. I arhitekta zgrade mu je imponovala,

mada je odlučujući faktor bio taj što je na Tehnološkom veći procenat lepšeg pola nego na okolnim tehničkim fakultetima. Međutim, otac ni da čuje za ovaj njegov naum. Kto je pošto poto da pošalje sina na seio tazbini, da bi se adaptirao na zemljane radove. Bilo je povuci, potegni, ali kao i u svakoj bajci sa hepi-endom, otac popusti. Sinu je sada trebao veći džeparac i konkurisao kod EI Niš, pošto ona daje stipendi je svakome, pa što ne bi i njeni kad namerava da upiše tekstilni smer.

Naročito mu je škola dobro išla, pošto su ga kačile odredbe iz dva Statuta, pa je mogao da bira. Tako je i apsol-

virao. A onda je došlo i ono, bolje reći ona, brucoškinja sa ambicijom. Da ne biste pogrešno shvatili, njen ambicija je bila da se što pre uda. I udala se, ali za starijeg brata koji je već išao na čotiri točka. Mlađi brat nije sedeo skrštenih ruku, nego nadje drugu brucoškinju koja je na sreću bila bez velikih ambicija. Otkako je otoplilo, vidjam ga svakog popodneva u Tašmajdanskom parku, kako 1. julja kolica sa dva gromoglasne bližanke. I prelistava skripta.

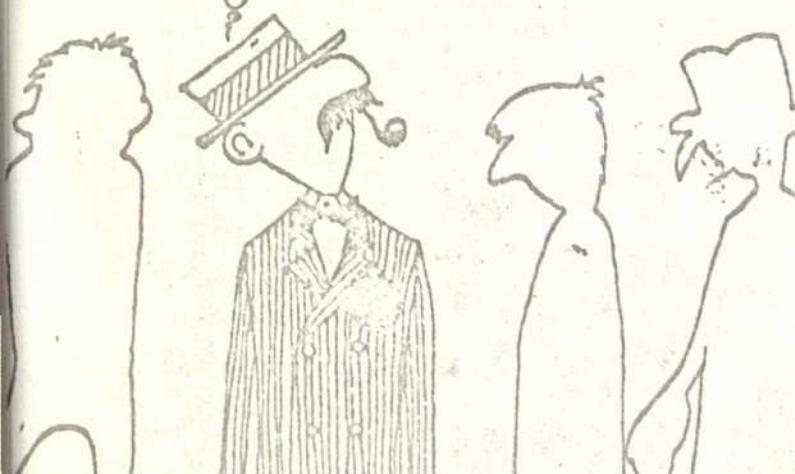
Poruka i pouka ove bajke nije da se treba čuvati brucoškinja i onih bez i onih sa ambicijama, nego da nikada ne treba biti tvrdoglav. E.A.

ЦРТАЈОМА БЛАГОЈСВИЋ
ПИШЕ ПАВЉЕ АРАНЂЕЛОВИЋ

ЦАЈН ПАТИЦАЈН
НА ТЕХНОЛОШКОМ ФАКУЛТСТУ

ФЛА-ЛА-ЛА-ДА САД ЂЕ
ТИ МОЈА-НАЛЕЦКА БРУЦОШКИ-
ЛА-ЛА-ЛА-ДА

KOBAJAGI

USTVARI PRVA STRANA

UREĐUJE:

PETAR DAMJANOV

POSLEDNJA

SLEDECĆEG BROJA

STRANA

OKOLO - NAOKOLO TEHNOLOŠKO-METALURŠKOG FAKULTETA

S BOŽJOM POMOĆU

Skup sportista pred odlazak za Tuzlu bio je ispred crkve Sv. Marka.

Obzirom na formu naših rukometara, njima izgleda ni božji blagoslov nije mogao da pomogne.

Nasi rukometari

DOBAR ZNAK

Naši fudbaleri su pre odlaska u Tuzlu trenirali ispred fakulteta, kao što to uvek čine pred važnim mečevima. Da su već onda bili u odličnoj formi, dokazao je - razbijen prozor.

PRAVI SPORTISTA

Jedan naš šahista ulazi u tuzlanski mlečni restoran i na-

ručuje burek sa sirom. Ipak, pre bureka bi htio i nešto da popije, ali plašeći se da ne ispadne smešan ako u mlečnom restoranu traži alkoholna pića, naruči:

- Dajte mi jedan čaj sa konjakom - samo bez čaja!

I naravno, bio je poželjen uslužen. /Otkriće vam u povernju: bio je to onaj jedini naš šahista koji je izgubio u Tuzli./

JADNICI

U sobi, u studentskom domu u kome su nas smestili domaćini iz Tuzle, nije bilo dovoljno kreveta za sve naše sportiste. Tako su nekoliko njih, hteli ne hteli, morali celu noć da preseđe za stolom - igrajući preferans!

IZDAJE: FOSS Elektrotehničkog i Tehnološko-metaluškog fakulteta
ŠTAMPA: Skriptarnica Tehn.-metal.fak
FOTOGRAFIJE: Foto klub "Tehnolog"
TIRAŽ: 1200 primeraka
ADRESA REDAKCIJE: Beograd, Kameničićeva 4 i Bulevar revolucije 73.

UREĐUJE REDAKCIJONI ODBOR:
Rašela Konfino, Rajna Mitrović,
Mirjana Maksimović, Kosta Ilić, Djor-

dje Andriček, Miloje Todorović, Mirslav Antić, Radan Dangubić, Pavle Arandjelović, Fuad Ruvić, Jovan Birg, Dragan Bogdanović, Toma Blagojević, Bogdan Šuput, Miodrag Milosavljević

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNICI:

Petar Damjanov
Života Tasić
Jesif Spiric